

15 OCTOBER 2026 | BAKU, AZERBAIJAN

ASIYADA QARŞILIQLI FƏALİYYƏT VƏ ETİMAD TƏDBİRLƏRİ
ÜZRƏ MÜŞAVİRƏNİN (AQEM) 7-ci ZİRVƏ TOPLANTISI

15 OKTYABR 2026 | BAKI, AZERBAIJAN

7th SUMMIT OF THE CONFERENCE ON INTERACTION AND
CONFIDENCE BUILDING MEASURES IN ASIA (CICA)

15 OCTOBER 2026 | BAKU, AZERBAIJAN

Bakıda AQEM-in 7-ci Zirvə Görüşü keçirilib

Prezident İlham Əliyev tədbirdə çıxış edib

Oktyabrın 15-də Bakıda Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirənin (AQEM) 7-ci Zirvə Görüşü keçirilib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tədbirdə iştirak edən dövlət və hökumət başçılarına qarşılayıb.

Dövlətimizin başçısı AQEM-in dövlət və hökumət başçılarının 7-ci Zirvə Görüşünü açıq elan edib.

Gündəliyin ilk məsələsi Laos Xalq Demokratik Respublikasının üzv dövlət qismində AQEM-ə qoşulması haqqında qərar olub. Bu ölkənin AQEM-ə yeni üzv dövlət qismində qəbul olunması Müşavirənin Asiya regionunda daha inklüziv dialoq platforması kimi artan əhəmiyyətini və inkişafını göstərən önəmli hadisə kimi qiymətləndirilib.

Prezident İlham Əliyev çıxışında ilk növbədə, 2024-cü ildə Azərbaycanın sədrliyinə göstərilən yekdil dəstəyə görə AQEM-in bütün üzv dövlətlərinə minnətdarlığını bildirib. Coğrafi olaraq Asiya ilə Avropanın kəsişməsində yerləşən Azərbaycanın Avrasiya məkanında birləşdirici mərkəz kimi gətirdikdə daha böyük rol oynadığını deyib. Ölkəmizin ikitərəfli və çoxtərəfli formatlar çərçivəsində bir çox dövlətlərlə siyasi, iqtisadi, nəqliyyat, enerji, humanitar sahələrdə əməkdaşlığının öz növbəsində regionumuzda təhlükəsizlik sistemini möhkəmləndirdiyini vurğulayıb.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın davamlı olaraq bərabərhüquqluluq, daxili işlərə qarışma-

ma, ölkələrin ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin üstünlüyünə əsaslanan müstəqil xarici siyasət həyata keçirdiyini, dövlətlərarası münasibətlərin həlli məsələsində ikili standartların və seçici yanaşmaların tətbiqi ilə bağlı zərərli praktika qərşə fəal və əsaslandırılmış şəkildə çıxış etdiyini bildirib: "Ölkəmiz 35 il əvvəl müstəqilliyini bərpa etdikdən bəri davamlı şəkildə ikili standartlarla üzləşmişdir. Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazisinin təqribən 20 faizi 30 il ərzində Ermənistan tərəfindən işğal olunmuşdur. Ermənistan bir milyon azərbaycanlını həm Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdakı, həm də indiki Ermənistan ərazisindəki öz əzəli tarixi torpaqlardan qovub etnik təmizləmə həyata keçirərək, Azərbaycana qarşı hərbi təcavüz etmişdir.

Prezident İlham Əliyev BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası 1993-cü ildə erməni qüvvələrinin işğal olunmuş ərazilərdən dərhal, tam və qeyd-şərtsiz çıxarılmasını tələb edən dörd qətnamə qəbul etdiyini, lakin onların 30 il ərzində kağız üzərində qaldığını, heç kimin Ermənistanı işğala, hərbi cinayətlərə, etnik təmizləməyə və qətlə, Azərbaycan xalqının dini müqəddəs yerlərinin təhqir edilməsinə görə qınamadığını, BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının qəbul etdiyi qətnamələrin icrasında təkid etmədiyini, ATƏT laqeyd qaldığını faktlarla diqqətə çatdırıb.

"Azərbaycan öz suverenliyini və ərazi bütövlüyünü tam bərpa etdi, separatizmə son qoydu. Separatçıların liderləri, müharibə cinayətkarları və uşaq qatilləri isə Azərbaycan məhkə-

məsi qarşısına gətirildi. Bu, mahiyyətinə və formasına görə Nürnberq tribunalının analoqu idi. Lakin bu dəfə müttəhimlər kürsüsündə erməni faşistləri oturmaşdılar...Mən bu məsələ üzərində ətraflı dayandım, çünki bu, qlobal əhəmiyyət daşıyır. BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının və digər beynəlxalq təşkilatların qəbul etdiyi qərar və qətnamələrin icrasını təmin edən mexanizmlər hazırlanmayana qədər müharibələr və münasibətlər davam edəcək və yeniləri meydana çıxacaq", - deyərək dövlətimizin başçısı bildirib.

Prezident İlham Əliyev qeyd edib ki, əgər işğal, soyqırımı və etnik təmizləməyə görə Ermənistan vaxtında sanksiyalar tətbiq edilsəydi, Azərbaycan döyüş meydanında erməni faşizminin belini qırmağa məcbur qalmazdı. Təcavüzkarın cəzasız qalması onun həyasızlığının miqyasını yalnız daha da artırır.

Müharibə bizim seçiminiz olmayıb. Bizi müharibəyə Ermənistan məcbur edib. Onun arxasında dayanan havadarlar isə görünür ki, Azərbaycanın öz suverenliyini və beynəlxalq hüququ güc yolu ilə bərpa edəcəyini düşünmədilər. Amma onların hamısı yanıldı, yəqin onlar bizim qürurlu, azadlıqsevər, adət-ənənələrimiz və əlaqə dəyərlərimizlə yaşayan xalqımızın xasiyyətini yaxşı tanıyırdılar.

"Biz müharibədə qalib gəldik, işğalçıları torpaqlarımızdan qovduq. Lakin 30 illik əzablar, soyqırımı, şəhər və kəndlərimizin dağıdılmasına görə onlardan qisas almadıq. Biz döyüş meydanında qisas aldığımızı və Ermənistanı sülh təklif etdik. Burada da xalqımızın mənəvi keyfiyyətləri

bir daha özünü biruzə verdi. Biz artıq məğlub vəziyyətdə olana zərbə endirməmişik. Biz xalqımızın bu qədər əzabına bəis olmuş barbarların və uşaq qatillərinin səviyyəsinə enmədik. Biz sülh təklif etdik və bir ildən bir az çoxdur ki, sülh içində yaşayırıq. Bu sülh hələ də kövrəkdir, onu qorumaq və möhkəmləndirmək lazımdır", - deyərək Prezident İlham Əliyev bildirib.

Dövlətimizin başçısı çıxışının sonunda Azərbaycanın AQEM-ə iki il ərzində sədrliyi müddətində onun gücləndirilməsinə prioritet diqqət ayırdığını, nəqliyyat, bağlantılar, rəqəmsallaşma, ətraf mühitin mühafizəsi, turizm, təhsil, elm və digər sahələrdə əməkdaşlığı fəal şəkildə təşviq etdiyini deyib. Bütün üzv dövlətlərin yekdil dəstəyi ilə həyata keçirilmiş müxtəlif təşəbbüslərimiz nəticəsində hazırda AQEM-in institusional və hüquqi baxımdan gücləndiyini, üzvlərinin sayının genişləndiyini və öz coğrafi məkanında təhlükəsizliyin, iqtisadi rifahın və qarşılıqlı anlayışın təşviqi naminə dialoqu və qarşılıqlı fəaliyyəti inkişaf etdirmək üçün imkanlarının əhəmiyyətli dərəcədə möhkəmləndiyini vurğulayıb.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın AQEM-də sədrliyinin daha iki il müddətinə uzadılması təklifinə dəstək verdiklərinə görə bütün üzv dövlətlərə təşəkkürünü bildirib.

Sonra tədbirdə digər üzv dövlətlərin rəsmiləri çıxış ediblər.

Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirənin (AQEM) 7-ci Zirvə Görüşü çərçivəsində Bakı Bəyannaməsi qəbul edilib.

Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII qurultayında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin nitqi və qarşıda duran vəzifələr

AMEA-da elmi-praktiki konfrans

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Mərkəzi Elmi Kitabxanasında "Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII qurultayında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin nitqi və qarşıda duran vəzifələr" adlı elmi-praktiki konfrans keçirilib.

Konfransdan əvvəl Ulu Öndər Heydər Əliyevin büstü ziyarət olunaraq gül dəstələri düzülüb, Ümummilli Liderin əziz xatirəsi dərin ehtiramla yad edilib.

Sonra kitab sərgisinə baxış keçirilib.

Tədbir Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himninin səsləndirilməsi ilə başlayıb.

Konfransda açılış nitqi ilə çıxış edən AMEA-nın prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII qurultayının müstəqil Azərbaycan dövlətinin inkişafının yeni mərhələsində qarşıya qoyulan hədəf və strategiyaları müəyyən etdiyini qeyd edib. Qurultayda partiyanın Azərbaycan cəmiyyətinin inkişafında rolunun və xidmətlərinin yüksək qiymətləndirildiyini, eyni zamanda, qarşıdakı dövr üçün vəzifələrin aydın şəkildə bəyan olunduğunu bildirib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri İlham Əliyevin qurultaydakı nitqinin dərin məzmunu ilə seçildiyini vurğulayan Akademiya rəhbəri çıxışın sözün əsl mənasında müstəqillik dərsləri səviyyəsində səsləndiyini diqqətə çatdırıb. Qurultayda Partiyanın keçdiyi mübarizə yolu və əldə etdiyi nailiyyətlər təhlil edilərək, baş verən global proseslərə konseptual baxış ortaya qoyulduğunu deyən akademik İsa Həbibbəyli bildirib ki, Prezidentin çıxışında səsləndirilən fikirlər müasir dünyanın reallıqlarını və Azərbaycan cəmiyyətinin qarşısında duran vəzifələri əhatə edir.

Akademik İsa Həbibbəyli xüsusi olaraq vurğulayıb ki, dövlət başçısının dünya hadisələrinə Azərbaycanın reallıqları və milli maraqları kontekstində yanaşması hər bir vətəndaşın üzərinə düşən məsuliyyəti dərk etməsi baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır.

AMEA rəhbəri müasir dünyada geosiyasi tarazlığın pozulması, müharibələr və təbii fəlakətlərin yaratdığı çətinliklər, eləcə də Azərbaycanın nailiyyətlərini qəbul etmək istəməyən

qüvvələrin mövcudluğunun ölkəmizin daha da güclənməsini zəruri etdiyini bildirib.

Bu ilin yanvarın 5-də yerli televiziya kanallarına müsahibəsində Prezident İlham Əliyev tərəfindən yeni dövrün ümummilli vəzifələri ilə bağlı mühüm çağırışların səsləndirildiyini xatırladan akademik İsa Həbibbəyli bu gün Azərbaycanın hərbi, iqtisadi və ideoloji baxımdan qüdrətli, global çağırışlar qarşısında milli maraqlarını qətiyyətlə müdafiə edən dövlət olduğunu qeyd edib, hər bir vətəndaşın öz vəzifəsinə məsuliyyətlə yanaşmasının ölkənin inkişafına mühüm töhfə verdiyini bildirib. Xalqın Yeni Azərbaycan Partiyası və onun lideri, ölkə Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev ətrafında sıx birləşməsi ilə güclü Azərbaycanın daha da möhkəmləndiyini vurğulayıb.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının ölkənin ideoloji mübarizəsində hər zaman ön sıralarda olduğunu, ölkə Prezidentinin həyata keçirdiyi siyasətin elmi əsaslarla izah olunmasında, konseptual baxışların formalaşdırılmasında və gələcək nəsillərə çatdırılmasında Akademiyanın mühüm rol oynadığını bildirib. Prezidentin çıxışından irəli gələn vəzifələrə uyğun olaraq AMEA tərəfindən tarix, ədəbiyyat, fəlsəfə və digər elm sahələri üzrə daha güclü Azərbaycan ideyasını əks etdirən sənətlə kitabların və elmi məqalələrin meydana qoyulduğunu diqqətə çatdırıb.

Akademik İsa Həbibbəyli çıxışı zamanı Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi və "Heydər Əliyev ili" çərçivəsində AMEA əməkdaşları tərəfindən 48 kitabın hazırlandığını xatırladaraq Ulu Öndərin siyasətinin sistemli elmi tədqiqinin davam etdirilməsinin və Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi siyasətin elmi əsaslarla araşdırılmasının əhəmiyyətini vurğulayıb.

YAP İdarə Heyətinin üzvü, Milli Məclisin deputatı, filologiya elmləri doktoru Elnarə Akimova konfransda məruzə ilə çıxış edərək oktyabrın 2-də keçirilən Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII qurultayının Azərbaycanın Zəfər qazandığı və suverenliyini tam bərpa etdiyi dövrə təsadüf etdiyini bildirib. Qeyd edib ki, bu qurultay Partiyanın yarandığı gündən ilk dəfə tarixi qələbə şəraitində keçirilib.

Prezident İlham Əliyevin VIII qurultaydakı çıxışının 1990-cı illərin çətin tarixi mərhələsindən Zəfərə qədər keçilən yolun mahiyyətini əks etdirdiyini diqqətə çatdıran deputat qurultayda ideoloji təhlükəsizlik, xarici təhdidlərə qarşı mübarizə, Zəfərdən sonra yaranan yeni reallıqlar, yeni müzakirə istiqamətlərinin müəyyənəşdirilməsi, Qarabağ və Şərqi Zəngəzura qayıdış kimi mühüm məsələlərin önə çəkildiyini vurğulayıb.

Elnarə Akimova YAP-ın yeni strategiya əsasında təşkilatlanmasının da əsas məqamlardan biri olduğunu qeyd edərək bildirib ki, müasir reallıqlar şəraitində milli məfkurənin, milli kimliyin və milli özünüdərk qorunması xüsusi əhəmiyyət daşıyır.

Məruzəçi 1992-ci ildə Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılmasını dövrün tələblərindən irəli gələn mühüm tarixi hadisə kimi səciyyələndirib. O, Partiyanın yaranmasını ölkənin müəkkəb siyasi şəraitində ideoloji xətin qorunub saxlanılmasında mühüm rol oynadığını diqqətə çatdırıb.

Ötən əsrin 90-cı illərinin ictimai-siyasi mənzərəsinə toxunan Elnarə Akimova həmin dövrün tənəzzül və kaos şəraitini xatırladı. Bildirib ki, belə bir müəkkəb zamanda Ümummilli Lider Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışı ölkənin qarşısında duran mühüm problemlərin həlli, dövlətçiliyin möhkəmləndirilməsi və Azərbaycanın bugünkü Zəfərinə aparan yolun əsasının qoyulması baxımından həlledici əhəmiyyət daşıyıb.

Çıxış edən YAP Yasamal rayon təşkilatının sədri Bəxtiyar Nəbiyev Ulu Öndər Heydər Əliyevin müdrik siyasi kursunun Prezident cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilməsi nəticəsində dinamik inkişaf edən və möhtəşəm tarixi Zəfər qazanan ölkəmizin dünyaya birliyində böyük nüfuzla malik olduğunu qeyd edib. İdeoloji fəaliyyətin qurulmasında və Azərbaycan həqiqətlərinin daha geniş auditoriyalara çatdırılmasında, habelə ictimai maarifləndirmə işində YAP üzvlərinin fəal rol oynamasının vacibliyi vurğulanıb. Sosial media və kibertəhlükələrin yaratdığı yeni informasiya mühitinin cəmiyyətdə maarifləndirmə məsələlərinə xüsusi yanaşmanı zəruri etdiyini bildirilib. Qeyd olunub ki, Prezident İlham Əliyevin VIII Qurultaydakı nitqindən irəli gələn vəzifələrin

yerinə yetirilməsi partiya təşkilatlarının fəaliyyətində sistemli yanaşmanın və məsuliyyətin artırılmasını tələb edir. Bu baxımdan, yerli təşkilatlarda ideoloji işin məzmununun zənginləşdirilməsi, tədbirlərin aktual mövzulara uyğun təşkili və əldə olunan nəticələrin ictimaiyyətə dolğun şəkildə çatdırılması mühüm əhəmiyyət daşıyır. Xüsusilə gənclərin milli dövlətçilik ənənələrinə sadiqlik ruhunda yetişdirilməsi, onların informasiya savadlılığının artırılması və rəqəmsal mühitdə düzgün mövqe nümayiş etdirmələrinin təşviqi diqqət mərkəzində saxlanılmalıdır. Eyni zamanda, informasiya təhlükəsizliyinin qorunması, dezinformasiya və təhrif olunmuş məlumatlara qarşı maarifləndirici fəaliyyətin gücləndirilməsi partiya üzvlərinin qarşısında duran vacib vəzifələrdəndir. Bəxtiyar Nəbiyev vurğulayıb ki, bu istiqamətlərdə ardıcıl və məqsədyönlü fəaliyyət Azərbaycanın milli maraqlarının müdafiəsinə, dövlətçilik ideyalarının təbliğinə və cəmiyyətdə həmrəyliyin möhkəmləndirilməsinə töhfə verəcəkdir.

Daha sonra AMEA Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun böyük elmi işçisi, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Şəbnəm Mirzəzadə gənc alimlər adından çıxış edərək Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII qurultaydakı çıxışını gənc tədqiqatçı mövqeyindən şərh edib.

O, Azərbaycanın yeni inkişaf mərhələsində gənclərin məsuliyyətinin yalnız gələcəyin qurulması ilə məhdudlaşmadığını, onların ölkənin elmi, intellektual, mədəni və ictimai inkişafının formalaşmasında da mühüm rol oynadığını bildirib. Qeyd edib ki, gənclər üçün yaradılan imkanlardan səmərəli istifadə etmək vacibdir və dövlət səviyyəsində gənclər, elm və təhsil sahələrində həyata keçirilən tədbirlər bu məsuliyyətin dərk olunması üçün mühüm əsas yaradır.

Prezidentin Azərbaycan gənclərinə mürciətlərində onların müxtəlif sahələrdə ölkənin nüfuzunu artıran qüvvə kimi dəyərləndirildiyini vurğulayan Şəbnəm Mirzəzadə müasir dünyanın inkişaf tendensiyalarına uyğunlaşan, eyni zamanda milli-mənəvi dəyərlərə sadiq, intellektual və fəal gənc nəslin formalaşdırılmasına xüsusi diqqət yetirildiyini qeyd edib.

Konfrans Yeni Azərbaycan Partiyasının Himninin səsləndirilməsi ilə başa çatıb.

Akademik İsa Həbibbəyli: "Davamlı inkişaf siyasəti" dərsləri elmi ictimaiyyət üçün mühüm töhfədir

"Davamlı inkişaf siyasəti" dərsləri ölkəmizdə davamlı inkişaf sahəsində gedən proseslərdən və əldə olunan nəticələrdən irəli gələn zərurətin məhsuludur. Kitab strukturuna, məzmununa, hədəfinə və ideyasına görə yenidir və elmi ictimaiyyət üçün mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Bu sözləri Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının prezidenti akademik İsa Həbibbəyli Dövlət İdarəçilik Akademiyasında keçirilən "Davamlı inkişaf siyasəti" dərslərinin təqdimat tədbirində çıxışı zamanı deyib.

Akademik bildirib ki, keçmiş sovet cəmiyyətində cəmiyyətin inkişaf mərhələləri marksist və ya sosialist modelinə əsasən izah olunurdu. SSRİ-nin dağılması və

sosialist sisteminin süqutundan sonra bu yanaşma da öz əhəmiyyətini itirdi. Belə bir şəraitdə dünyanın və tarixi proseslərin yeni inkişaf mərhələlərini əks etdirən təsnifatın formalaşdırılması elmi və ictimai düşüncənin qarşısında duran vəzifələrdən birinə çevrildi.

"Postsovet dövründə cəmiyyətin inkişaf mərhələlərinin yeni təsnifatının "Davamlı inkişaf siyasəti" dərslərində təqdim olunması

mühüm elmi yenilikdir. Kitabda cəmiyyətin inkişafı sənayeləşməyə qədərki dövr, sənayeləşmə

epoxası və postsənayeləşmə mərhələsi kimi təsnif edilir. Bu yanaşma həm dünya reallıqlarını, həm də ölkəmizin inkişaf xüsusiyyətlərini özündə əks etdirir. Dərslərdə sənaye inqilablarına da yeni yanaşmalar təqdim olunur. Birinci sənaye inqilabının əsasını təşkil edən buxar enerjisi ilə yanaşı, mexaniki istehsalın, ikinci sənaye inqilabında isə elektrik enerjisi ilə yanaşı, yeni nəqliyyat və rabitə vasitələrinin meydana gəlməsinin vurğulanması həmin proseslərin mahiyyətini daha dolğun anlamağa imkan verir. Üçüncü və dördüncü sənaye inqilablarının təsnifatına da kitabda təhlillərlə aydınlıq gətirilir. Dərslərin mühüm yeni-

liklərindən biri ekosivilizasiya anlayışının elmi baxımdan təhlil edilməsidir. Bu yanaşma Azərbaycanın "Yaşıl dünya naminə həmrəylik" təşəbbüsü və COP29 kimi mühüm beynəlxalq tədbirlərin yaratdığı yeni imkanlar fonunda xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. İnküziv inkişaf anlayışı da kitabda aydın və sistemli şəkildə izah olunur. Burada inküziv inkişaf sosial bərabərlik və ədalət siyasəti kimi təqdim edilir. Bununla yanaşı, gələcəksiz inkişaf, artıqsız inkişaf və ekoloji iz kimi yeni anlayışların da elmi baxımdan şərh edilməsi dərslərin əhəmiyyətini artırır", - deyərək İsa Həbibbəyli əlavə edib.

AMEA-da rəqəmsallaşma prosesinin genişləndirilməsi və yeni rəqəmsal hesabat modelinin tətbiqinə dair müşavirə

AMEA Rəyasət Heyətində Akademiyada rəqəmsallaşma prosesinin genişləndirilməsi, yeni rəqəmsal hesabat modelinin tətbiqi və türkologiya istiqamətində elmi fəaliyyətlərin sistemli təşkili məsələlərinə həsr olunmuş müşavirə keçirilib.

AMEA-nın prezidenti, akademik İsa Həbibbəylinin sədrliyi ilə keçirilən müşavirədə Rəyasət Heyətinin üzvləri, Rəyasət Heyəti aparatının şöbə müdirləri və elmi müəssisələrin aidiyyəti nümayəndələri iştirak ediblər.

AMEA prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın sədrliyi ilə keçirilən Rəqəmsal İnkişaf Şurasının iclasında respublikanın yeni rəqəmsal inkişaf strategiyasından irəli gələn çağırışlara uyğun olaraq, Akademiyada fəaliyyətin sistemli təşkil edilməsi, elmi müəssisə və təşkilatlarda yeni rəqəmsal modelin tətbiqi məsələlərinə toxunub. Akademik Rəqəmsal İnkişaf Şurasının müəyyən etdiyi vəzifələrə əsasən bu gün Akademiyanın idarə olunmasında rəqəmsal transformasiya proseslərinə inteqrasiyanın əhəmiyyətini diqqətə çatdırıb.

Akademik İsa Həbibbəyli AMEA-nın institutlarında illik hesabatların yeni rəqəmsal qaydada təqdim olunması və bal sistemi ilə qiymətləndirilməyə keçidin qarşıda duran əsas vəzifələrdən olduğunu vurğulayıb. AMEA rəhbəri elmi müəssisələr arasında rəqəmsal hesabat modelinin ilk dəfə Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunda tətbiq olunduğunu xatırladaraq, pilot layihənin növbəti icraçısı kimi Fəlsəfə və Sosiologiya İnstitutunun seçildiyini bildirib. Pilot layihəyə qoşulan institutların bu il elmi fəaliyyətin rəqəmsal qiymətləndirmə meyarlarına uyğun quraraq hazırlanacaq hesabatlarını yeni rəqəmsal model formatında təqdim edəcəklərini deyən akademik İsa Həbibbəyli bu istiqamətdə təlim, trening və digər tədbirlərin keçirilməsi ilə bağlı müvafiq tövsiyə və tapşırıqlarını verib.

Sonra çıxış edən AMEA-nın vitse-prezidenti, akademik İradə Hüseynova rəqəmsallaşma istiqamətində vaxtında atılmış addımları yüksək qiymətləndirib, mövcud fəaliyyəti əhatə edən müvafiq təlimatın hazırlanaraq institutlara təqdim edilməsinin vacibliyini bildirib.

AMEA-nın akademik-katibi, akademik Arif Həşimov rəqəmsal hesabat modelinin zəngin və dəqiq məlumatlılığı ilə fərqlənəcəyini, Akademiyada sistemində bu fəaliyyətin tətbiqinin digər qurumlar üçün də qabaqcıl nümunə olacağını vurğulayıb.

Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun elmi işlər və rəqəmsallaşma üzrə direktor müavini, filologiya elmləri doktoru Mehman Həsəni yeni sistemin əməkdaşlara şəxsi kabinet vasitəsilə hesabatları elektron şəkildə təqdim etmək və nəticələri bal sistemi ilə izləmək imkanı verəcəyini bildirib. Həmçinin hesabatların elektron formatda təqdim olunmasının texniki detallarını, proqram təminatı üzərindən göndərilmə qaydaları izah edib.

AMEA Rəyasət Heyəti aparatının Rəqəmsal Akademiya, süni intellekt və elektron xidmətlər şöbəsinin müdiri, riyaziyyat üzrə fəlsəfə doktoru Fəriz İmranov Akademiyada rəqəmsallaşma prosesinin cari vəziyyəti, elektron xidmətlərin tətbiqi və hazırda icra olunan işlər barədə ətraflı məlumat verib.

Rəyasət Heyəti aparatının İnsan resursları şöbəsinin müdiri filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Aynur Mahmud Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyinin rəqəmsal biliklərin inkişafı üzrə keçirəcəyi təlimlərə AMEA əməkdaşlarının qeydiyyatının aparıldığını, təlimlərin növbəti mərhələləri barədə əməkdaşlara mütəmadi olaraq məlumat verildiyini bildirib.

AMEA-nın Fəlsəfə və Sosiologiya İnstitutunun direktoru, fəlsəfə elmləri doktoru, professor İlham Məmmədov rəqəmsal hesabat modelinin tətbiqində rəqəmsallaşma şəraitində institutun fəaliyyətinin yenidən qurulması, eləcə də elmi müəssisələrdə sü-

ni intellekt və rəqəmsal imkanların səmərəli tətbiqinin əhəmiyyətini vurğulayıb.

Institutun elmi işlər üzrə direktor müavini, tarix elmləri doktoru Eynulla Mədətli qabaqcıl təcrübəni öyrənməyin və uğurlu modellərdən istifadə etməyin vacibliyini bildirərək, elmin rəqəmsallaşdırılmasının müasir elmi mühitin tələbi olduğunu deyib.

Institutun şöbə müdiri, fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru Məhəmməd Cəbrayilov institutda rəqəmsallaşmanın mövcud potensialı, bu istiqamətdə görülməli işlər və qarşıda duran vəzifələr haqqında çıxış edib.

Daha sonra müşavirədə akademik İsa Həbibbəyli AMEA-da türkologiya istiqamətində elmi fəaliyyətlərin daha əhatəli həyata keçirilməsi, xüsusilə tədqiqatların sistemli təşkilinin vacibliyi bildirilib. Akademik qeyd olunan istiqamətdə son tədqiqatların nümunəsi kimi AMEA Fəlsəfə və Sosiologiya İnstitutunun Türk xalqlarının fəlsəfi fikir tarixi və müasir fəlsəfəsi şöbəsinin müdiri, fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Faiq Ələkbərlinin "Türk xalqları fəlsəfi tarixi (Qədim dövr)" adlı monoqrafiyasının mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini vurğulayıb.

Müşavirədə Faiq Ələkbərli Türk xalqlarının fəlsəfi fikir tarixi və müasir fəlsəfəsi şöbəsinin fəaliyyət istiqamətləri barədə ətraflı məlumat verib.

Müşavirədə AMEA-da rəqəmsal hesabat modelinə keçid, elmi fəaliyyətin bal sistemi ilə qiymətləndirilməsi, elmi müəssisələrin rəqəmsal transformasiya proseslərinə inteqrasiyası və türkologiya istiqamətində elmi fəaliyyətlərin sistemli təşkili məsələləri ətrafında geniş müzakirələr aparılıb.

Qeyd edilib ki, AMEA Arxeologiya və Antropologiya İnstitutunda və Folklor İnstitutunda da elmi hesabatların rəqəmsal qaydada hazırlanması nəzərdə tutulur.

Məlumat verilib ki, AMEA Rəyasət Heyəti aparatının Rəqəmsal Akademiya, süni intellekt və elektron xidmətlər şöbəsinin əməkdaşları Akademiyada rəqəmsal hesabatların rəqəmsal modelini hazırlayıb.

Sonda AMEA-nın prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli çıxış edərək müzakirə edilən məsələlərə dair müvafiq tövsiyə və tapşırıqlarını çatdırıb.

Aşıq Hüseyn Saraçlının 110 illik yubileyinə həsr olunmuş beynəlxalq elmi konfrans

AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasında Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası, Azərbaycan Mədəniyyət Nazirliyi, AMEA Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu, AMEA Nəsimi adına Dilçilik İnstitutu, AMEA Folklor İnstitutu və Azərbaycan Aşıqlar Birliyinin birgə dəstəyi ilə Əməkdar mədəniyyət işçisi, ustad aşıq Hüseyn Saraçlının 110 illik yubileyinə həsr olunmuş "Aşıq yaradıcılığı: təşəkkülü, inkişaf mərhələləri və müasir istiqamətləri" mövzusunda beynəlxalq elmi konfrans keçirilib.

Konfransda Azərbaycan alimləri ilə yanaşı, Gürcüstanın Şota Rustaveli adına Gürcü Ədəbiyyatı İnstitutu, Türkiyənin Çanakkale Onsekiz Mart Universiteti, Erzincan Binali Yıldırım Universiteti, Bursa Uludağ Universiteti, Erdahan Universiteti, eləcə də Almaniya, Bolqarıstan, Orta Asiya respublikalarının və başqa dövlətlərin alimləri də iştirak ediblər.

Tədbiri giriş sözü ilə AMEA-nın prezidenti, Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun direktoru, akademik İsa Həbibbəyli açaraq Akademiyanın humanitar elmlər sahəsində milli-mənəvi dəyərlərin, ədəbiyyatın, mədəniyyətin və Azərbaycan dilinin azərbaycançılıq ideyası əsasında daha dərinlən öyrənilməsi, təbliği və gələcək nəsillərə çatdırılması istiqamətində geniş fəaliyyət göstərdiyini bildirib.

Akademik İsa Həbibbəyli qeyd edib ki, AMEA-da folklor sənətinin inkişafına elmi dəstək verilməsi məqsədilə son illərdə bir sıra layihələr həyata keçirilib. Bu layihələrdə klassik folklor ənənələri ilə yanaşı, XX əsrdə yaşamış, yaradıcılıq məktəbləri formalaşdırmış sənətkarların həyatı və yaradıcılığının öyrənilməsinə xüsusi diqqət yetirilir.

AMEA rəhbəri vurğulayıb ki, elmi tədqiqatların məqsədi yalnız folklor nümunələrini öyrənmək, nəşr etmək və kitablaşdırmaqla məhdudlaşmır. Əsas vəzifələrdən biri də tədqiq olunan sənət sahəsinin qorunmasına, inkişafına və gələcək nəsillərə ötürülməsinə elmi dəstək verməkdir.

Akademik İsa Həbibbəyli bildirib ki, konfransın əsas məqsədlərindən biri aşıq yaradıcılığının müasir folklorşünaslığın tələbləri səviyyəsində araşdırılması və elmi dövrüyyəyə gətirilməsidir. Akademiyaya rəhbəri, eyni zamanda Borçalı aşıq mühitinin Azərbaycan və Gürcüstan üçün ortaq mədəni dəyər olduğunu diqqətə çatdırıb. O, Borçalı aşıq mühitinin Azərbaycan-Gürcüstan mədəni əlaqələrində xüsusi yer tutduğunu deyərək, Azərbaycan aşıq sənətinin gürcü aşıq sənətinin formalaşmasına təsir göstərdiyini vurğulayıb.

Bir sıra xarici ölkə alimlərinin konfransa qatılmasının tədbirin geniş coğrafiyanı əhatə etdiyini göstəricisi olduğunu deyən akademik İsa Həbibbəyli Azərbaycan, Gürcüstan və Anadolu aşıq məktəblərinin ortaq xüsusiyyətlərinin araşdırılmasının bu sənətin bütövlüyünü və qarşılıqlı əlaqələrini bir daha nümayiş etdirdiyini söyləyib, konfransın işinə uğurlar arzulayıb.

Elmi konfransda Azərbaycan Atatürk Mərkəzinin direktoru, akademik Nizami Cəfərov çıxış edərək Aşıq Hüseyn Saraçlının yaradıcılığının Azərbaycan aşıq sənəti tarixində xüsusi yer tutduğunu bildirib. Qeyd edib ki, belə bir tədbirin keçirilməsi, ilk növbədə, ustad sənətkara və onun mənsub olduğu aşıq sənəti silsiləsinə ehtiramın ifadəsidir.

Akademik Nizami Cəfərov vurğulayıb ki, Aşıq Hüseyn Saraçlı öz yaradıcılığında özünəməxsus baxış və ifadə tərzini seçilib. Onun xüsusilə dastanları canlı, epik və eyni zamanda yumorla zəngin təhkiyə üslubunda təqdim etdiyini deyən akademik Nizami Cəfərov bu sənətkarlıq xüsusiyyətlərinin ayrıca öyrənilməsinin vacibliyini diqqətə çatdırıb.

Mərkəz direktoru aşıq sənətinin yalnız folklor irsinin qorunmasında deyil, Azərbaycan ədəbi dilinin inkişafında və yenilənməsində də mühüm rol oynadığını bildirib, aşıqların xalqın canlı dilini, ifadə imkanlarını və düşüncə tərzini ədəbi-mədəni dövrüyyəyə gətirməklə ədəbi dilimizin zənginləşməsinə və yenilənməsinə xüsusi töhfə verdiklərini qeyd edib.

Daha sonra Aşıq Hüseyn Saraçlının həyat və yaradıcılığına həsr olunmuş videoçarx nümayiş etdirilib.

Elmi konfransda, həmçinin görkəmli dövlət xadimi, tarix elmləri doktoru Həsən Həsənov, Azərbaycan Aşıqlar Birliyinin sədri, filologiya elmləri doktoru, professor Məhərrəm Qasımlı, Türkiyənin Çanakkale Onsekiz Mart Universitetinin əməkdaşları - professor Ömər Solak, dosent Samet Doykun, Şota Rustaveli adına Gürcü Ədəbiyyatı İnstitutunun Folklor departamentinin di-

rektoru Ketevan Sixarulidze və Folklor İnstitutunun direktoru, filologiya elmləri doktoru Hikmət Quliyev çıxış ediblər. Çıxış edənlər aşıq sənətinin Azərbaycan xalqının mədəni irsindəki əhəmiyyətindən danışaraq, onun formalaşması və inkişaf mərhələləri, görkəmli sənətkarların yaradıcılıq irsi, habelə aşıq ənənələrinin müasir dövrdə qorunması və inkişaf etdirilməsi məsələlərinə toxunublar.

Tədbir çərçivəsində konfransın məsul katibi - filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Müşfiq Borçalı "Aşıq Hüseyn Saraçlı və onun Yaylaq səfəri. (Beşinci nəşr)" kitabının təqdimatı keçirilib. Bildirilib ki, ilk nəşri 2011-ci ildə işıq üzünə görmüş kitabda görkəmli saz-söz ustası Aşıq Hüseyn Saraçlının həyatı və yaradıcılığı haqqında ətraflı məlumat verilir.

Qeyd edək ki, AMEA Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu tərəfindən nəfis şəkildə çap olunmuş kitabın elmi məsləhətçisi akademik İsa Həbibbəyli, redaktoru Əməkdar incəsənət xadimi, siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru İsmayıl Ömərövdür.

Tədbir öz işini 8 bölmə üzrə iclaslarla davam etdirib. Konfransda 100-dən çox məruzə dinlənilib.

AMEA-da "Sabir Rüstəmxanlı - mütəfəkkir xalq şairi və istiqlal mübarizi" mövzusunda elmi konfrans

AMEA-da Fəlsəfə və Sosiologiya İnstitutu, Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutu və Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun birgə təşkilatçılığı ilə ictimai-siyasi xadim, Xalq şairi Sabir Rüstəmxanlının 80 illik yubileyinə həsr olunmuş "Sabir Rüstəmxanlı - mütəfəkkir xalq şairi və istiqlal mübarizi" mövzusunda elmi konfrans keçirilib.

Elmi konfransı giriş sözü ilə AMEA-nın prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli açaraq Xalq şairi Sabir Rüstəmxanlının 80 illik yubiley tədbirlərinin şairin zəngin yaradıcılığına və ictimai fəaliyyətinə verilən yüksək qiymətin ifadəsi olduğunu bildirib. O, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin müvafiq Sərəncamı ilə Sabir Rüstəmxanlının "Şərəf" ordeni ilə təltif edilməsini şairin milli ədəbiyyatın inkişafına, ictimai fikrin formalaşmasına və Azərbaycanın müstəqillik ideallarının təbliğinə verdiyi töhfələrin dövlət səviyyəsində yüksək qiymətləndirilməsinin bariz ifadəsi olduğunu vurğulayıb.

AMEA prezidenti Sabir Rüstəmxanlının "Gəncə qapısı", "Sağ ol, ana dilim", "Qan yaddaşı", "Cavad xan" və "Ömür kitabı" kimi əsərlərinin ədəbiyyatımızda mühüm yer tutduğunu deyərək, bu əsərlərin milli tarixə, ana dilinə, xalqın yaddaşına və azadlıq ideallarına bağlılığın bədii ifadəsi olduğunu diqqətə çatdırıb. O, xüsusilə müəllifin "Ömür kitabı" əsərini xalqın tarixini və milli özünüdərkini əks etdirən sanballı əsər kimi səciyyələndirib.

Akademik İsa Həbibbəyli Sabir Rüstəmxanlının Qarabağ müharibəsi dövründəki ictimai mövqeyindən və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizəyə verdiyi mənəvi dəstəkdən də bəhs edib. O, şairin Vətən müharibəsi zamanı ölkə Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən mübarizəyə dəstək verdiyini, bu mövzuda şeirlər və publisistik yazılarla çıxış etdiyini vurğulayıb. Həmçinin Sabir Rüstəmxanlının 2020-ci ildə qələmə aldığı "Qarabağa dönüş" poemasının xalqın Zəfər ruhunu, milli həmrəyliyi və Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpası ideyasını əks etdirdiyini bildirib.

Çıxışının sonunda akademik İsa Həbibbəyli Azərbaycan elmi ictimaiyyəti adından Xalq şairi Sabir Rüstəmxanlı 80 illik yubileyi münasibətilə təbrik edib, ona möhkəm cansağlığı və uzun ömür arzulayıb.

Sonra AMEA-nın Fəlsəfə və Sosiologiya İnstitutunun direktoru, professor İlham Məmmədov çıxış edərək Sabir Rüstəmxanlı ilə bağlı xatirələrini bölüşüb. O, şairin fəlsəfi düşüncə ilə milli-mənəvi dəyərlərin vəhdətini təşkil edən "Ömür kitabı"nın Azərbaycan xalqının tarixi yaddaşını və milli kimliyini əks etdirən nadir əsər kimi səciyyələndirib.

Professor İlham Məmmədov Sabir Rüstəmxanlının yaradıcılıq və ictimai-siyasi fəaliyyətinin şairin həyatı yolunda bir-birini tamamladığını vurğulayıb. Direktor Sabir Rüstəmxanlıni müasir Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi olmaqla yanaşı, milli düşüncənin və ictimai fikrin inkişafına töhfə verən mütəfəkkir kimi dəyərləndirib. O, dövlət tərəfindən şairin yaradıcılığına və xidmətlərinə göstərilən diqqəti yüksək qiymətləndirərək, onu yubiley münasibətilə təbrik edib.

AMEA Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun direktoru, professor Nadir Məmmədli çıxışında Sabir Rüstəmxanlının dil məsələlərinə münasibətinə toxunaraq, onun Azərbaycan dilinin saflığının qorunması ilə beynəlxalq leksik vahidlərin dilə daxil olması arasında düzgün tarazlığın saxlanılmasını hər zaman müdafiə etdiyini bildirib. O, şairin ana dilinin imkanlarından səmərəli istifadə, çoxdillilik şəraitində milli dilin üstün mövqeyinin qorunması və gənclərdə dilə sevginin formalaşdırılması ilə bağlı fikirlərinin əhəmiyyətini vurğulayıb.

Professor Nadir Məmmədli Sabir Rüstəmxanlının türk xalqları arasında inteqrasiya prosesində hər bir xalqın öz dilinin və müstəqil inkişaf yolunun qorunmasına xüsusi önəm verdiyini qeyd edib. Direktor, həmçinin şairin Milli Məclisdə fəaliyyəti zamanı dövlət dilinin qanunvericilik aktlarında düzgün işlədilməsi məsələsini daim diqqətdə saxladığını bildirib.

Elmi konfransda Fəlsəfə və Sosiologiya İnstitutunun elmi işlər üzrə direktor müavini, tarix elmləri doktoru Eynulla Mədatlı "Sabir Rüstəmxanlı yaradıcılığında tarixi Azərbaycan və milli məsələ", fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Mətanət Şıxıyeva "Sabir Rüstəmxanlı 'Ömür kitabı' - milli ruh və kimliyin oyanış düsturu", filologiya elmləri doktoru, professor Salidə Şərifova "Sabir Rüstəmxanlı romanlarında mifoloji və fantastik amillərin əksi" və Vətən Müharibəsinin iştirakçısı, fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Radif Mustafayev "Sabir Rüstəmxanlı 'Qarabağa dönüş' poemasında 'Məchul qəhrəman' obrazının fəlsəfi təhlili" mövzularında məruzələrlə çıxış ediblər.

Tədbirdə, həmçinin professor Rahid Uluselini "Sabir Rüstəmxanlı yaradıcılığı və milli özünüdərk fəlsəfəsi", professor İlham Tahirovun "Sabir Rüstəmxanlı dilli dilçiliyimizdə ilk mükəmməl korpusu nümunəsi kimi", fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Faiq Ələkbərlinin "Sabir Rüstəmxanlı - Türk dünyasının görkəmli şairi və mütəfəkkiri", şairə Asya Əhmədovanın "Sabir Rüstəmxanlı poeziyasında Xocalı harayı, işğalla mübarizəyə çağırış" mövzuları üzrə məruzələri dinlənib.

Sonda çıxış edən Xalq şairi Sabir Rüstəmxanlı yubiley tədbirinin təşkilinə görə təşkilatçılara və iştirakçılara təşəkkürünü bildirib.

Konfrans çərçivəsində professor İlham Tahirovun "Sabir Rüstəmxanlı dilinin tezlik lüğəti" adlı kitabının təqdimatı da keçirilib. Kitabda Sabir Rüstəmxanlı dilinin tezlik-statistik modeli, leksik-semantik sahələri, metaforik sistemi və idiolekt xüsusiyyətləri korpus materialları əsasında təhlil olunur.

Dilçilik İnstitutunun Elmi şurasının qərarı ilə çap olunan nəşrin elmi məsləhətçisi AMEA-nın prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli, elmi redaktoru Dilçilik İnstitutunun direktoru, professor Nadir Məmmədli.

Akademik İsa Həbibbəyli Vyetnam nümayəndə heyəti ilə görüşüb

AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli Vyetnamın rəsmi mətbu orqanı olan "Kommunist" jurnalının baş redaktorunun müavini Dr. Nquyen Nqok Hanın rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

AMEA-nın Rəyasət Heyətində keçirilən görüşdə çıxış edən akademik İsa Həbibbəyli Azərbaycan-Vyetnam əlaqələrinin böyük tarixi ənənələrə malik olduğunu bildirib.

Prezident İlham Əliyevin Azərbaycan-Vyetnam əlaqələrinin inkişafına böyük əhəmiyyət verdiyini deyən akademik İsa Həbibbəyli son illərdə iki ölkə arasında elm və təhsil sahəsində də münasibətlərin inkişaf etdiyini diqqətə çatdırıb. Qeyd edib ki, müasir dövrdə AMEA ilə Vyetnamın müvafiq elm və təhsil müəssisələri arasında yeni əlaqələr formalaşmaqdadır. Akademik İsa Həbibbəyli bildirib ki, AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunda Vyetnam ədəbiyyatının inkişaf tarixinə həsr olunmuş Azərbaycan dilində monoqrafiya işıq üzü görüb və hazırda rus dilinə də tərcümə olunan nəşrin yaxın vaxtlarda çapı nəzərdə tutulur.

AMEA prezidenti həmçinin Akademiyada "Asiya xalqları ədəbiyyatı: ənənələr və müasir tendensiya"lar" mövzusunda beynəlxalq elmi konfransın keçirildiyini, tədbirdə Çin, Pakistan, Cənubi Koreya, Malayziya, Singapur və Vyetnam da daxil olmaqla bir sıra Asiya dövlətlərinin iştirak etdiyini söyləyib. Diqqətə çatdırıb ki, konfransda Vyetnamı Hanoy Universitetinin professoru təmsil edib. Akademik İsa Həbibbəyli, o cümlədən Vyetnam Sosial Elmlər Akademiyasının vitse-prezidenti və nümayəndə heyətinin AMEA-nın 80 illik yubiley tədbirlərində də iştirak etdiklərini söyləyib.

Bundan əlavə, AMEA ilə Vyetnam Sosial Elmlər Akademiyası arasında ikitərəfli əməkdaşlıq haqqında müqavilənin bağlanması istiqamətində müzakirələrin aparıldığını söyləyib. AMEA rəhbəri vurğulayıb ki, bu müqavilənin imzalanması Azərbaycan-Vyetnam elmi əlaqələrində yeni mərhələnin başlanğıcı olacaq.

Akademik İsa Həbibbəyli vyetnamlı nümayəndələrin Azərbaycana səfərinin və AMEA-da keçirilən görüşün gələcək əməkdaşlığın inkişafına stimül verəcəyini söyləyib. O, Azərbaycan və Vyetnam arasında dostluq münasibətlərinin, eləcə də elmi əməkdaşlığın bundan sonra da inkişaf etdiriləcəyinə əminliyini ifadə edib.

Görüşdə çıxış edən Vyetnam nümayəndə heyətinin rəhbəri Dr. Nquyen Nqok Ha səmimi qonaqpərvərliyə görə minnətdarlığını bildirib, Azərbaycanın bugünkü inkişafı istiqamətində əldə etdiyi nailiyyətlərə heyranlığını ifadə edib.

İki ölkə arasında güclü dostluq münasibətlərinin mövcud olduğunu vurğulayan qonaq Azərbaycanda təhsil almış çoxsaylı vyetnamlı tələbələrə hazırda Vyetnamda rəhbər vəzifələrdə çalışdığını qeyd edib. Onun sözlərinə görə, həmin şəxslər dövlət idarəçiliyində, parlamentdə və müxtəlif sahələrdə rəhbər postlar

tuturlar. O, həmçinin Azərbaycandan neft və qaz hasilatı sahəsində də qiymətli biliklər əldə etdiklərini bildirib. Vyetnam nümayəndəsi hər iki ölkənin hazırda güclü inkişaf prosesinə qədəm qoyduğunu diqqətə çatdırıb və qeyd edib ki, bu inkişafda elmi tədqiqatların rolu böyükdür və elmə olan ehtiyac hər keçən gün daha da artır. Dr. Nquyen Nqok Ha Vyetnam-Azərbaycan elmi əlaqələrinin inkişaf səviyyəsindən məmnunluğunu ifadə edib.

"Kommunist" jurnalının fəaliyyətindən danışan baş redaktor müavini nəşrin eyni zamanda elmi tədqiqat funksiyasını daşdığını söyləyib. Qeyd edib ki, jurnal nəzəri və siyasi tədqiqatlar aparır, ölkənin və dövlətin idarəetmə modellərini, inkişaf prosesində sosial məsələləri, mədəniyyəti və onun inkişafına təsir edən amilləri, eləcə də beynəlxalq əlaqələri araşdırır.

Dr. Nquyen Nqok Ha bugünkü görüşün və əməkdaşlığın ölkələrimizin bir-birini daha yaxından tanımasına və elm sahəsində əlaqələrin inkişafına təkan verəcəyini söyləyib.

Daha sonra qarşılıqlı hədiyyələr təqdim olunub, xatirə şəkli çəkdirilib.

Vyetnamlı qonaqlar AMEA-nın Rəyasət Heyətinin binası ilə də tanış olublar.

Azərbaycan-Gürcüstan elmi əlaqələri yeni inkişaf mərhələsində

AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli Gürcüstanın Şota Rustaveli adına Gürcü Ədəbiyyatı İnstitutunun Folklor departamentinin professoru Eka Çxeidze, İvane Cavaxişvili adına Tbilisi Dövlət Universitetinin Folklor kafedrasının nümayəndələri professor Ketevan Sixarulidze və professor Xvtiso Mamisimedişvili ilə görüşüb.

AMEA-nın Rəyasət Heyətində keçirilən görüşdə çıxış edən akademik İsa Həbibbəyli Azərbaycan-Gürcüstan münasibətlərinin son illərdə bütün sahələrdə olduğu kimi, elmi müstəvidə də sürətlə inkişaf etdiyini bildirib.

Akademik İsa Həbibbəyli bildirib ki, AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu ilə Şota Rustaveli adına Gürcü Ədəbiyyatı İnstitutu artıq beş ildir Nizami Gəncəvi və Şota Rustaveli yaradıcılığına həsr olunmuş birgə layihə üzərində işləyir. Layihə çərçivəsində hazırlanan kitab Tbilisidə gürcü dilində, Kembridcə isə ingilis dilində nəşr olunub. Akademik İsa Həbibbəyli bunu iki ölkənin elmi əməkdaşlığının birgə nailiyyəti kimi qiymətləndirib.

AMEA prezidenti gələcək əməkdaşlıq planlarından da danışaraq diqqətə çatdırıb ki, Azərbaycan və

Gürcüstanın müvafiq elmi müəssisələri arasında iki yeni - "Türk dünyası eposları və gürcü eposu" və "Ədəbiyyatda Azərbaycan və Gürcüstan altmışıncıları cərəyanı" layihələrinin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur.

Görüşdə çıxış edən Şota Rustaveli adına Gürcü Ədəbiyyatı İnstitutunun Folklor departamentinin professoru Eka Çxeidze iki ölkə arasında folklor sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsi üçün böyük imkanların olduğunu bildirib. Professor Azərbaycan və Gürcüstan arasında folklor sahəsində qarşılıqlı təsirlərin elmi cəhətdən araşdırılması əhəmiyyətini vurğulayıb.

Professor Eka Çxeidze Azərbaycan və Gürcüstan alimləri arasında əməkdaşlığın davam etdirilməsinin, ortaqlar layihələrinin

həyata keçirilməsinin və gələcək tədqiqatların genişləndirilməsinin vacibliyinə toxunub.

İvane Cavaxişvili adına Tbilisi Dövlət Universitetinin Folklor kafedrasının nümayəndəsi professor Xvtiso Mamisimedişvili çıxışında gürcü alimlərinin Gürcüstan-Azərbaycan elmi və mədəni əməkdaşlığının gələcək inkişafına xüsusi önəm verdiyini diqqətə çatdırıb.

Sonra qarşılıqlı hədiyyələr təqdim olunub, xatirə şəkli çəkdirilib.

Görüşdə Əməkdar incəsənət xadimi, siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru İsmayıl Ömərov və AMEA Rəyasət Heyəti aparatının ictimaiyyətə əlaqələr, mətbuat və informasiya şöbəsinin müdiri filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Ağahüseyn Şükürov da iştirak ediblər.

Qazaxıstanda keçirilən beynəlxalq elmi konfransda

Qazaxıstan Respublikası Elm və Ali Təhsil Nazirliyinin R.B.Süleymenov adına Şərqşünaslıq İnstitutunun təşkilatçılığı ilə oktyabrın 14-də Almatı şəhərində bu ölkənin müstəqilliyinin 35 illiyinə və institutun yaranmasının 30 illiyinə həsr olunmuş "Qazaxıstan və Şərq dünyasının qarşılıqlı tarixi-mədəni, siyasi-iqtisadi əlaqələri: tarix, bu gün və inkişaf tendensiyası" mövzusunda beynəlxalq elmi-praktik konfrans keçirilib. AMEA-nın vitse-prezidenti vəzifəsini icra edən, akademik Ziya Bünyadov adına Şərqşünaslıq İnstitutunun direktoru akademik Gövhər Baxşəliyeva konfransda onlayn iştirak edib.

Konfransın açılışında giriş nitqi ilə çıxış edən akademik G.Baxşəliyeva R.B.Süleymenov adına Şərqşünaslıq İnstitutunun kollektivini 30 illik yubiley münasibətilə təbrik edib. Çıxışda vurğulanı ki, 2026-cı ildə bütün Türk dünyası türk xalqlarının mədəni və elmi inkişafında müstəsna rol oynamış I Bakı Türkoloji Qurultayının 100 illiyini qeyd edir. Bununla bağlı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 22 oktyabr 2025-ci il tarixi ilə müvafiq Sərəncamını xatırladan akademik G.Baxşəliyeva 1926-cı ildə Bakıda keçirilmiş I Türkoloji Qurultayın türk xalqlarının mədəni integrasiyasında tarixi mərhələ olduğunu, Qurultayda vahid latın qrafikalı əlifbaya keçid, dil, tarix, etnoqrafiya və ədəbiyyat kimi mühüm məsələlər müzakirə edildiyini xatırladı. Akademik sovet rejiminin repressiyaları nəticəsində qurultay nümayəndələrinin böyük əksəriyyətinin təqib olunmasına baxmayaraq, müstəqilliyin bərpasından sonra Türkoloji Qurultayın irəli sürdüyü ideyaların müasir dövrdə uğurla reallaşdırıldığını qeyd edib. O, 1991-ci ildən sonra Azərbaycan şərqşünaslığının qarşısında yeni üfüqlər açıldığını, Şərq ölkələri ilə ictimai-siyasi, iqtisadi, mədəni və diplomatik əlaqələrin tədqi, yazılı abidələrin öyrənilməsi və nəşri, Şərq-Qərb sivilizasiyalararası münasibətlərinin araşdırılmasının əsas elmi istiqamətlərə çevrildiyini vurğulayıb.

Akademik G.Baxşəliyeva konfransda "Azərbaycanda türkologiya elminin inkişafı və türkdilli dövlətlərin integrasiyası" mövzusunda məruzə ilə çıxış edib. Məruzədə Azərbaycanda türkologiya elminin keçdiyi inkişaf yolu və müasir dövrdə türkdilli dövlətlər arasında integrasiya və əməkdaşlıq perspektivləri geniş təhlil olunub. AMEA Şərqşünaslıq İnstitutunun türkoloji tədqiqatlarından bəhs edən məruzəçi 1958-ci ildən fəaliyyət göstərən institutda Türkiyənin ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi, mədəni inkişafı, respublikaçılıq, dünyəvilik, milli-azadlıq hərəkatı və ictimai düşüncə tarixi istiqamətində fundamental araşdırmaların aparıldığını bildirib.

Müstəqilliyinin 35 illiyini qeyd edən türkdilli dövlətlərin (Azərbaycan, Qazaxıstan, Özbəkistan, Qırğızıstan, Türkmənistan) keçdiyi islahat yolunu yüksək qiymətləndirən G.Baxşəliyeva Bakı-Tbilisi-Ceyhan kəməri, TRACECA və Böyük İpək Yolu kimi transmilli layihələrin, eləcə də TÜRKSÖY-un fəaliyyətinin türkdilli xalqların bir-birinə və dünyaya integrasiyasında oynadığı rola toxunub.

Məruzədə Türk dünyasının integrasiyasını sürətləndirmək üçün bir sıra təkliflər irəli sürülüb. Bu sırada Türk respublikalarının elmi, ədəbi və mədəni sahələrdə vahid fəxri adlarının və mükafatlarının təsis edilməsi kimi təklifləri diqqətə çatdırılıb. Akademik G.Baxşəliyeva sənaye, kənd təsərrüfatı, nəqliyyat, kommunikasiya və turizm sahələrində coxtərəfli layihələrin reallaşdırılmasının, türk dövlətlərinin ümumdünya Ticarət Təşkilatında və beynəlxalq maliyyə institutlarında mövqelərinin möhkəmləndirilməsinin əhəmiyyətini vurğulayıb.

Məruzə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin "Bizim başqa ailəmiz yoxdur, bizim ailəmiz Türk dünyasıdır" çağırışının Türk xalqları arasında sarsılmaz birliyə və strateji tərəfdaşlığa yol açdığı vurğulanaraq yekunlaşdırılıb.

"Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin çıxışı və qarşıda duran vəzifələr" mövzusunda tədbir

AMEA Naxçıvan Bölməsi və Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Naxçıvan Şəhər Təşkilatının birgə təşkilatçılığı ilə "Yeni Azərbaycan Partiyasının VI-II Qurultayında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin çıxışı və qarşıda duran vəzifələr" mövzusunda tədbir keçirilib.

Tədbir Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin və ölkəmizin ərazi bütövlüyü uğrunda canlarını fəda etmiş şəhidlərin əziz xatirəsinin bir dəqiqəlik sükutla yad edilməsi və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himninin səsləndirilməsi ilə başlayıb.

Tədbirdə AMEA Naxçıvan Bölməsinin sədri, akademik İsmayıl Hacıyev giriş sözü ilə çıxış edərək vurğulayıb ki, Yeni Azərbaycan Partiyası 1992-ci ilin noyabrında ölkənin son dərəcə çətin və ağır bir dövrdə Naxçıvan şəhərində yaradılıb. Həmin dövrün müəkkəb tarixi şəraitindən, Ermənistanın torpaqlarımızı işğalından, daxilə isə dərin qarşıdurmaların və idarəolunmaz böhranın hökm sürdüyündən danışıq akademik bildirib ki, cəmiyyətin qabaqcıl ziyalıları və nümayəndələri Azərbaycanı düşdüyü çıxılmaz vəziyyətdən yalnız Ulu Öndər Heydər Əliyevin xilas edəcəyini dərk edərək ona müraciət etmiş, 1993-cü ildə siyasi hakimiyyətə qayıdan Ümummilli Lider əvvəlcə atəşkəs rejiminin əldə olunmasını təmin etmiş, ardınca isə ölkənin iqtisadi müstəqilliyinin təməlini qoyan tarixi "Əsrin müqaviləsi"ni imzalamışdır.

Akademik qeyd edib ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyev siyasətinin bu gün Prezident İlham Əliyev tərəfindən böyük uğurla davam etdirilməsi, ölkə başçısının qətiyyətli və müdrik siyasəti nəticəsində Azərbaycan beynəlxalq aləmdə nüfuz sahibi bir dövlətə çevrilib. Ölkəmizin Mərkəzi Asiya respublikaları ilə sıx əməkdaşlıq etdiyini, Qoşulmama Hərəkatına dörd il uğurla sədrlik etdiyini, D-8 təşkilatının üzvü olduğunu diqqətə çatdıran akademik İsmayıl Hacıyev, ölkəmizin bu gün global miqyasda "Orta güc" kimi qəbul olunduğunu bildirib.

Prezidentin çıxışında vurğulandığı kimi, vaxtilə "Qarabağ Ermənistanıdır" deyənlərin bu gün "Qarabağ Azərbaycandır" reallığı ilə barışdığı və ölkəmizin ərazi bütövlüyünün rəsmi olaraq tanındığını qeyd edən akademik, dövlət başçısının sosial-iqtisadi inkişaf, təhsil, yüksək elmi biliklərə malik kadrların hazırlanması və milli təhlükəsizliyin qorunması ilə bağlı irəli sürdüyü hədəflərin əhəmiyyətini qeyd edib.

Yeni Azərbaycan Partiyası Naxçıvan Şəhər Təşkilatının sədri Elman Cəfərlı çıxışında qurultayda ölkə başçısının Yeni Azərbaycan Partiyasının fəaliyyətinə yüksək qiymət verdiyini qeyd edərək bildirib ki, YAP yalnız ölkəmizin deyil, bütövlükdə regionun ən böyük siyasi təşkilatıdır.

Elman Cəfərlı 44 günlük müharibədə əldə edilən Zəfərdən sonrakı dövrdə Ermənistanla sülh müqaviləsi istiqamətində atılan addımlarda ölkəmizin beynəlxalq arenada qazandığı əhəmiyyətli nüfuzun rolunu vurğulayıb. Qeyd edilib ki, Azərbaycan XXI əsrin güclü, nüfuzlu qalib dövlətidir və inkişaf yolu məhz Ulu Öndər Heydər Əliyev yoludur.

Qeyd edilib ki, Yeni Azərbaycan Partiyası yalnız ölkədaxili siyasi həyatla məhdudlaşmır, son illərdə Asiya ölkələri, Çin, Vyetnam, Rusiya, Türkiyə, Macarıstan və digər dövlətlərin aparıcı partiyaları ilə qarşılıqlı faydalı əlaqələr qurur. Cənubi Qafqazın ən böyük siyasi qüvvəsi olaraq dövlətimizin inkişafına mühüm töhfələr verməkdə davam edir.

AMEA Naxçıvan Bölməsinin baş elmi işçisi, tarix elmləri doktoru, AMEA Naxçıvan Bölməsi üzrə

YAP ərazi partiya təşkilatının sədri Zeynəb Quliyeva bildirib ki, YAP-ın VIII qurultayının məhz yeni geosiyasi şəraitdə gerçəkləşməsi Zəfər tariximizin başlıca nəticələrinin real təhlili və qazanılan uğurların davamlılığının təmin olunmasını şərtləndirən prioritet vəzifələrin müəyyənəşdirilməsi baxımından müstəsna əhəmiyyət kəsb edir.

Zeynəb Quliyeva qurultayın Azərbaycanın öz ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tam bərpa etməsindən sonra keçirildiyini vurğulayaraq bu yeni geosiyasi reallığın arxasında xalqın dövlət və ordu ətrafında sıx birləşməsi, milli və dövlətçilik dəyərlərinə sədaqət, həmçinin qəhrəman şəhidlərimizin və qazılarımızın timsalında nümayiş etdirilən yüksək vətənpərvərlik amillərinin dayandığını bildirib.

Qeyd edilib ki, 44 günlük şanlı Qələbə, hərbi, iqtisadi, diplomatik və mədəni quruculuq sahələrində əldə edilmiş uğurlu nəticələr ölkə daxilində və beynəlxalq müstəvidə yüksək qiymətləndirilən güclü Azərbaycanın mənzərəsini ortaya qoyur. Zeynəb Quliyeva qarşıda duran əsas vəzifələr sırasında hərbi gücün daha da artırılmasının, ideoloji təhlükəsizlik tədbirlərinin gücləndirilməsinin, Böyük Qayıdış prosesinin uğurla davam etdirilməsinin və xalqımızın sosial müdafiəsinin daha da yüksəldilməsinin Azərbaycan gələcək inkişaf perspektivləri üçün mühüm rolunu diqqətə çatdırıb.

Tədbirdə YAP fəalları ölkənin inkişafındakı rolu yüksək qiymətləndirilib və qarşıda duran vəzifələrin layiqincə yerinə yetiriləcəyinə əminlik ifadə olunub.

AMEA-da növbəti qanvermə aksiyası

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin, AMEA Azad Həmkarlar İttifaqının və Səhiyyə Nazirliyi Respublika Qan Bankının, Elmi Təşkilatların Birləşmiş Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin birgə təşkilatçılığı ilə növbəti qanvermə aksiyası həyata keçirilib.

Aksiyaya AMEA əməkdaşları, Elm və Təhsil Nazirliyinin elmi-tədqiqat institutlarının əməkdaşları qoşularaq bu nəcib təşəbbüsdə yaxından iştirak ediblər.

"Hər damla qan bir uşaq üçün ümid, bir ana üçün sevinc, bir ailə üçün xilas deməkdir" şüarı ilə keçirilən aksiyanın əsas məqsədi talassemiyalı və qana ehtiyacı olan digər vətəndaşlarımıza dəstək olmaq, respublikamızda könüllü donorluq hərəkatına töhfə verməkdir.

AMEA əməkdaşları bu nəcib təşəbbüsə növbəti dəfə qoşularaq sağlam cəmiyyətə naminə həmrəyliyə dəstək olduqlarını nümayiş etdiriblər.

Folklor İnstitutunda türkman tədqiqatçıları ilə görüş

AMEA Folklor İnstitutunda İraqdan və Misirdən gəlmiş türkman tədqiqatçıları ilə görüş keçirilib.

Görüşdə AMEA Folklor İnstitutunun direktoru, filologiya elmləri doktoru Hikmət Quliyev, İraqda nəşr olunan "Türkman kulturu" dergisinin baş redaktoru Dr. Sabah Abdullah Kərküklü, misirli tədqiqatçı Dr. Əhməd Tarabek, eləcə də İnstitutun Türk xalqları folkloru şöbəsinin əməkdaşları - professor Almaz Həsənzadə, dosent Elnarə Əmirli və dosent Səkinə Qaybaliyeva iştirak ediblər.

İnstitutun direktoru Hikmət Quliyev qonaqları səmimiyyətlə salamlayaraq Azərbaycanla İraq türkmanları arasında tarixi, ədəbi və mədəni əlaqələrin inkişafında folklorun xüsusi əhəmiyyət daşıdığını bildirib. O, Azərbaycanda İraq türkmanlarının folklorunun, ədəbiyyatının və ədəbi düşüncəsinin öyrənilməsi istiqamətində müxtəlif dövrlərdə həyata keçirilmiş tədqiqatlardan, xüsusilə Əbdüllətif Bəndəroğlu, Qəzənfər Paşayev və Əta Tərzibəşinin bu sahədəki mühüm xidmətlərindən bəhs edib.

Hikmət Quliyev İraq türkmanlarının folklor irsinin Azərbaycan folklorunun ümumi mədəni coğrafiyası kontekstində araşdırılmasının vacibliyini vurğulayıb. O bildirib ki, İraqda yaşayan türkmanların yaratdığı folklor nümunələri dil xüsusiyyətləri, obrazlar sistemi, süjet və motivlər, poetik ifadə vasitələri baxımından ortaq folklor düşüncəsinin mühüm tərkib hissəsidir. Bu irsin öyrənilməsi yalnız ayrı-ayrı folklor nümunələrinin araşdırılması deyil, həm də türkmanların tarixi yaddaşının, mədəni

kimliyinin və Azərbaycanla ortaq mənəvi bağlarının üzə çıxarılması baxımından əhəmiyyətlidir.

Dr. Sabah Abdullah Kərküklü redaktoru olduğu "Türkman kulturu" dergisinin fəaliyyəti haqqında məlumat verib. O, AMEA Folklor İnstitutunda aparılan elmi tədqiqatların və nəşr olunan əsərlərin əhəmiyyətini qeyd edərək, İraq türkman folklorunun öyrənilməsi, qorunması və təbliği sahəsində qarşılıqlı əməkdaşlığın vacibliyini vurğulayıb.

Misirli tədqiqatçı Dr. Əhməd Tarabek türkmanların zəngin mədəniyyətə və qədim folklor ənənələrinə malik olduğunu bildirib. O, yaşadığı ölkədə türkmanlarla bağlı aparılan tədqiqatlardan bəhs edib, həmçinin Qarabağ həqiqətlərinə həsr olunmuş nəşrləri haqqında məlumat verib.

AMEA-nın müxbir üzvü Bağır Bağirov:**"Böyük verilənlərin süni intellektlə analizi mürəkkəb geoloji strukturları daha dəqiq aşkar etməyə imkan verir"**

Geologiya və neft-qaz sahəsində görkəmli alim, Əməkdar elm xadimi, AMEA-nın müxbir üzvü Bağır Bağirovun 90 yaşı tamam olmuşdur. Çoxillik elmi və pedaqoji fəaliyyəti Azərbaycan geologiya elminin inkişafı, neft və qaz yataqlarının öyrənilməsi və işlənməsi, elmi nəticələrin istehsalatda tətbiqi ilə sıx bağlı olan alim yubileyi ərəfəsində elmi fəaliyyətinin əsas istiqamətləri, Azərbaycanda neft-qaz geologiyasının inkişafı və qarşıda duran yeni çağırışlar, geologiya elminin müasir texnologiyalarla integrasiyası, eləcə də yüksəkixtisaslı kadrların hazırlanması barədə suallarımızı cavablandırır.

- Bağır müəllim, Siz uzun illər Azərbaycan neft-qaz geologiyasının inkişafında iştirak etmiş, yataqların geoloji əsaslarının öyrənilməsi istiqamətində mühüm tədqiqatlar aparmısınız. Azərbaycan neft-qaz geologiyasına verdiyiniz ən mühüm elmi töhfələrin nəticələri haqqında məlumat verə bilərsinizmi?

- Təşəkkür edirəm. Bu, mənim üçün xüsusi əhəmiyyət daşıyan bir sualdır. Çünki uzun illər ərzində Azərbaycan neft-qaz geologiyasının inkişafı istiqamətində ardıcıl və məqsədyönlü tədqiqatlar aparmışam. Mənim elmi fəaliyyətimin əsas qayesini Azərbaycanın neft və qaz yataqlarının geoloji quruluşunun dəqiq öyrənilməsi, eləcə də onların səmərəli işlənilməsinin elmi-metodik əsaslarının hazırlanması təşkil etmişdir. Bu istiqamətdə apardığımız araşdırmalar nəticəsində bir sıra elmi və praktiki əhəmiyyət daşıyan nəticələr əldə edilmişdir.

Ən mühüm elmi töhfələrimdən biri geologiya sahəsində riyazi üsulların, müasir EHM-lərin (elektron hesablama maşınlarının) və kompüter texnologiyalarının geniş tətbiqi, eləcə də yataqların üçölçülü (3D) geoloji modeləşdirilməsi metodologiyasının formalaşdırılmasıdır. AMEA-nın Dərin Neft və Qaz Yataqları Problemləri İnstitutunda fəaliyyət göstərdiyim illərdə neft-qaz yataqlarının geoloji modellərinin qurulması, lay parametrlərinin geostatistik qiymətləndirilməsi və karbohidrogen ehtiyatlarının daha dəqiq hesablanması istiqamətində fundamental tədqiqatlara rəhbərlik etmişəm.

Eyni zamanda, neft mədənlərində, o cümlədən "Balaxanıneft"də topladığım zəngin praktiki təcrübə elmi fəaliyyətimdə mühüm rol oynamış, tədqiqatlarımı birbaşa istehsalatın real tələblərinə istiqamətləndirməyə imkan vermişdir. Məhz bu təcrübə elmi araşdırmaların praktiki məsələlərlə əlaqələndirilməsinə şərait yaratmışdır. İşlənilmədə olan yataqların geoloji mürəkkəbliyinin qiymətləndirilməsi və layların neftveriminin artırılması məqsədilə təklif etdiyimiz elmi-metodik yanaşmalar respublikamızın bir çox neft və qaz yataqlarında uğurla tətbiq olunmuşdur.

- Sizin elmi fəaliyyətinizin mühüm xüsusiyyətlərindən biri də tədqiqat nəticələrinin istehsalatda tətbiqi, elmin kommersiyalaşdırılması ilə bağlıdır. Bu gün elm ilə neft-qaz sənayesi arasındakı əməkdaşlığın səviyyəsini necə qiymətləndirirsiniz? Bu istiqamətdə hansı problemlər mövcuddur?

- Mən hər zaman belə düşünmüşəm ki, fundamental təbii elmlərdən biri olan geologiya istehsalatdan, mədən sahəsindən kənarda inkişaf edə bilməz. Öz əmək fəaliyyətimə operator kimi başlayıb, baş geoloq vəzifəsində yüksəlmişəm və məhz bu yol məni istehsalatı dərinlənənlərdən anlamağa, orada gedən prosesləri hiss etməyə vadar edib. Bu praktiki təcrübə, sözün əsl mənasında, elmi fəaliyyətimin də əsas istiqamətlərini müəyyənləşdirib. Ona görə də mən daim nəzəriyyə ilə təcrübənin vəhdətini qorumağa, elmi tədqiqatları istehsalatın real tələbləri ilə uzlaşdırmağa çalışmışam.

Bu gün elm ilə neft-qaz sənayesi arasındakı əməkdaşlıq, deyə bilərəm ki, müasir tələblərə uyğun şəkildə davam edir. Ölkəmizdə fəaliyyət göstərən beynəlxalq neft şirkətləri ilə əməkdaşlıq, həmçinin rəqəmsal texnologiyaların sənayeyə integrasiyası bu əlaqələrə yeni imkanlar və əlavə dinamika qatıb. Bununla belə, etiraf etməliyəm ki, elm və istehsalat arasındakı əməkdaşlığın daha da dərinləşdirilməsi baxımından hələ də öz həllini gözləyən bəzi ciddi problemlər vardır.

Diqqətə çatdırmaq istədim ki, təəssüf ki, bu gün elmi nailiyyətlərin kommersiyalaşdırılması sahəsində mövcud mexanizmlər müasir tələblərə cavab vermir. Universitetlərdə, elmi mərkəzlərdə yaranan yeni ideyaların, xüsusən də geologiya sahəsindəki innovativ metodların istehsalat integrasiyası üçün daha çevik və operativ alətlərin formalaşdırılmasına ciddi ehtiyac vardır.

Digər vacib məqam isə sifarişli tədqiqatların xüsusi çəkisinin artırılmasıdır. Sənaye müəssisələri konkret, praktiki problemlərin həllində daha fəal şəkildə yerli elmi mərkəzlərə və ali təhsil müəssisələrinə üz tutmalıdır. Bu qurumlarla birgə innovativ tədqiqat layihələrinin reallaşdırılması və maliyyələşdirilməsi üçün daha geniş imkanlar yaradılmalıdır.

Bununla yanaşı, məlumat mübadiləsinin genişləndirilməsi də diqqətdən kənarda qalmamalıdır. İstehsalat göstəriciləri ilə geoloji məlumat bazaları arasında, eləcə də elmi-tədqiqat müəssisələri ilə integrasiyalı informasiya axınının daha da gücləndirilməsinə ehtiyac var. Bu kimi əməkdaşlıq, əslində, elmi nəticələrin istehsalatın real ehtiyaclarına daha çevik şəkildə uyğunlaşdırılmasına yol açır.

- Bağır müəllim, bu gün böyük həcmli məlumatların emalı, süni intellekt, rəqəmsal geoloji modeləşdirmə və digər müasir texnologiyalar sürətlə inkişaf edir. Sizcə, bu texnologiyaların tətbiqi neft-qaz geologiyası qarşısında hansı yeni perspektivlər açır?

- Əvvəla qeyd etmək istədim ki, elm və texnologiyaların sürətli inkişafı bütün sahələrdə olduğu kimi, geologiyada da yeni imkanlar və yeni yanaşmalar formalaşdırır. Bu gün müasir texnologiyalar geoloji məlumatların toplanması, emalı və təhlili proseslərini köklü şəkildə dəyişir, tədqiqatların daha dəqiq və operativ aparılmasına şərait yaradır. Bu baxımdan, neft-qaz geologiyasında da rəqəmsal texnologiyaların, süni intellektin tətbiqi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Xatırlayım ki, vaxtilə biz geoloji məlumatların EHM-lər vasitəsilə ilk riyazi emalı üsullarını və üçölçülü modeləşdirməni tətbiq etməyə başlayanda bu, geologiya elmi üçün böyük bir yenilik, demək

olar ki, əsl inqilab idi. Bu gün isə texnologiyalar qat-qat sürətlə inkişaf edir. Xüsusilə süni intellekt və maşın təliminin tətbiqi geologiya elmini tamamilə yeni bir mərhələyə qaldırır.

Müasir texnologiyaların bu sahədə açdığı perspektivlər mahiyyət etibarilə yeni bir dövrün başlamasından xəbər verir. İlk növbədə, böyük həcmli verilənlərin süni intellekt vasitəsilə təhlili geoloji proqnozların dəqiqləşdirilməsinə, mürəkkəb geoloji strukturların və tələlərin daha dəqiq aşkarlanmasına imkan verir.

Digər mühüm istiqamət isə risklərin və xərclərin azaldılmasıdır. 3D və 4D rəqəmsal modellər qazma zamanı mövcud qeyri-müəyyənliyi minimuma endirməyə şərait yaradır. Eyni zamanda, bu modellər yataqların işlənilməsinin optimallaşdırılmasında da mühüm rol oynayır - çətin çıxarılma ehtiyatların və böyük dərinliklərin mənimsənilməsi üçün ən səmərəli ssenarilərin seçilməsinə imkan verir.

Gənc geoloqlar dərk etməlidirlər ki, müasir geologiya artıq təkəcə çəlik və xəritə ilə məhdudlaşmır. Bu gün geoloq eyni zamanda həm klassik geoloji biliklərə, həm də yüksək dəqiqlikli rəqəmsal texnologiyalara, böyük verilənlərin təhlilinə və müasir modeləşdirmə üsullarına bələd olmalıdır. Mənim fikrimcə, geologiyanın gələcəyi məhz ənənəvi elmi yanaşmalarla müasir texnologiyaların vəhdətindədir.

- Bağır müəllim, 90 illik ömrünüzün böyük hissəsi Azərbaycan geologiya elminin və neft sənayesinin inkişafının müxtəlif mərhələləri ilə bağlıdır. Keçmiş təcrübəyə və bu gün qarşıya çıxan yeni çağırışlara əsaslanaraq, Siz Azərbaycan geologiya elminin gələcəyini necə görürsünüz? Gələcək nəsillərə və gənc geoloqlara ən mühüm tövsiyələrinizi əsitmək istədik.

- Ömrümün 90 illik zirvəsindən geriye baxanda qürurla deyə bilərəm ki, Azərbaycan geologiya elmi böyük, mürəkkəb və şərəfli bir yol keçib. Bizim nəsil zəngin ənənələrə söykənən böyük bir elmi məktəb formalaşdırıb. Azərbaycan geologiyasının gələcəyini isə mən çox parlaq görürəm - çünki bu gün ölkəmizdə beynəlxalq səviyyədə rəqəbat apara biləcək, müasir texnologiyalara yiyələnmiş savadlı və istedadlı bir gənclik yetişir, yüksəkixtisaslı kadrlar hazırlanır.

İlk növbədə, gələcək nəsillərə və gənc geoloqlara tövsiyə edirəm ki, öz sənətinə və elmə məşğul olmağı sevinlər. Geologiya fədakar əmək, səbir və böyük həvəs tələb edən bir sahədir. Bu sahədə praktika ilə nəzəriyyə daim vəhdətdə olmalıdır. Təkcə auditoriya və laboratoriya ilə kifayətlənmək səmərəli nəticələr verə bilməz. Mədəndə, çöl şəraitində olmaq, layların və süxurların "dilini" bilavasitə, canlı şəkildə öyrənmək son dərəcə vacibdir.

Eyni zamanda, gənclərə daim öz üzərində işləməyi, yeni biliklər əldə etməyi tövsiyə edirəm, çünki dünya elmi çox sürətlə irəliləyir. İstədim ki, onlar beynəlxalq təcrübəni, xarici dilləri, müasir proqram təminatlarını və rəqəmsal metodları mükəmməl mənimsəsinlər. Həm ölkəmizdə, həm də xaricdə keçirilən müxtəlif elmi tədbirlərdə, konfranslarda, birgə tədqiqat layihələrində iştirak etmək, aparıcı elmi mərkəzlərlə əlaqə saxlamaq onların elm sahəsində inkişafına, daha mühüm nailiyyətlər əldə etmələrinə xidmət edəcək.

Bununla yanaşı, gəncləri özlərindən əvvəlki ustad geoloqların təməlini qoyduğu elmi məktəbə söykənməyə, zəngin elm ənənələrini yaşatmağa inkişaf etdirməyə və gələcək nəsillərə ötürməyə çağırıram. Qoy Azərbaycan elminin adı onların simasında hər zaman uca olsun. İnanıram ki, bu gün yetişən istedadlı, parlaq gənclik həm ustadlarının yolunu davam etdirəcək, həm də Azərbaycan geologiyasını dünya elmi məkanında daha da tanıması üçün öz töhfələrini verəcək.

- Maraqlı müsahibəyə görə təşəkkür edirik, Bağır müəllim, çox sağ olun!

Müsahibəni apardı: Nərgiz QƏHRƏMANOVA
AMEA Rəyasət Heyəti aparatının ictimaiyyətlə əlaqələr, mətbuat və informasiya şöbəsinin Elektron informasiya sektorunun müdiri

Azərbaycan mexanika elminin görkəmli nümayəndəsi

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, Beynəlxalq Energetika Akademiyasının akademiki, Beynəlxalq Mühəndislik Akademiyasının həqiqi üzvü, Təbiiqi riyaziyyat və Mexanika üzrə Alman Cəmiyyətinin (GAMM) üzvü, Bünövrələrin tikintisi və qurult mexanikası üzrə Azərbaycan Milli Komitəsinin üzvü, fizika-riyaziyyat elmləri doktoru, professor Anar Nədir oğlu Əlizadə 1951-ci il sentyabrın 23-də Bakı şəhərində ziyalı ailəsində anadan olmuşdur.

1968-ci ildə Bakı şəhəri 150Nə-li Ümumtəhsil əmək politexnik orta məktəbini, 1974-cü ildə, akademik Y.N.Robotnovun kafedrası üzrə, M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin mexanika-riyaziyyat fakültəsini bitirmişdir.

1974-cü ildən boruların möhkəmliliyi qazın email və nəqli üzrə Ümumitifaq Elmi-Tədqiqat və Layihə İnstitutunun "Boruların möhkəmliliyi" laboratoriyasında elmi fəaliyyətə başlamış və qaz borularının əyrixətli hissələrinin hesabı ilə məşğul olmuşdur. Eyni zamanda 1978-ci ildə "Nazik divarlı ortotrop örtüklərin dağılması" mövzusunda namizədlik dissertasiyasını müvəffəqiyyətlə müdafiə etmişdir.

1978-1990-cı illərdə o, Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyası Riyaziyyat və Mexanika İnstitutunun nəzdində Xüsusi Konstruktor Bürosunda "Nazik divarlı konstruksiyalar" şöbəsində layihənin baş konstrukturu işləmiş, böyük diametrlü rulonlaşdırılmış boruların yerləşdirilməsi ilə məşğul olmuş və sualtı boruların yerləşdirilməsi üçün tətbiq etdiyi üsul üzrə patent almışdır. Sonralar "Enerji" və LOMO elmi istehsalat birliyinə elmi tədqiqatlarına cəlb olunmuş, qurğuların dinamikasını öyrənmişdir.

Anar Əlizadə örtüklər nəzəriyyəsinin qeyri-xətli tənliliklərinin həlli üçün variasiya prinsipinə əsaslanan və Sanders, Mak-Komba, Şlext prinsipinin ümumiləşməsi sayılan yeni üsul tətbiq etmişdir. Bundan əlavə hesablatlar, həm də örtüklər nəzəriyyəsinin müxtəlif modelləri üçün yerinə yetirilmiş, xüsusi halda texniki nəzəriyyə S.P.Timoşenko nəzəriyyəsi ilə müqayisə edilmişdir.

1990-2000-ci illərdə Anar Əlizadə Bakı Dövlət Universitetinin "Nəzəri mexanika" kafedrasında professor vəzifəsində işləmişdir.

Deformasiya olunan bərk cisim mexanikası və onun mühəndis işlərində tətbiqi sahəsində görkəmli alim Anar Əlizadə öz tədqiqatlarında deformasiya olunan bərk cisim mexanikasının mühəndis məsələlərinə tətbiqinə xüsusi diqqət vermiş səpələnmiş dağılmalar mexanikası ilə məşğul olmuş, zədələnmə parametri daxil etmək konstruksiya elementlərinin uzunmüddətli möhkəmliliyini hesablamada üçün variasiya prinsipi tətbiq etmişdir. İlk dəfə olaraq, quruntların hesabı üçün "bütöv" qurunt anlayışından istifadə edərək, Vinkler modelinin bir neçə ümumiləşməsini almışdır. Zamana görə dəyişən başlanğıc gənginliyə malik elastiki mühitdə dalğaların yayılmasını tətbiq etmişdir.

Anar Əlizadə 1986-cı ildə 35 yaşında SSRİ EA-nın Sibir Bölməsində İxtisaslaşdırılmış Şurada doktorluq dissertasiyasını müdafiə etmişdir.

2000-2010-cu illərdə Azərbaycan Texniki Universitetində elmi işlər üzrə prorektor, "Riyaziyyat" kafedrasının müdiri vəzifəsində işləmişdir. Bu dövrdə o, başlanğıc gənginliyi nəzərə alan yeni korroziya aşınması modelini təklif etmiş və dağıdıcı mühitlərdə konstruksiyaların istismar müddətinin artmasını göstərmiş və bu işə görə patent almışdır.

2007-ci ildə "Mexanika" ixtisası üzrə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü seçilmişdir.

2010-2012-ci illərdə Anar Əlizadə Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyasında Elm və Beynəlxalq Əlaqələr üzrə prorektor, "Dəqiq elmlər" kafedrasının professoru işləmiş, korroziya aşınmasına aid tədqiqatlarını gəmilərin texniki istismarının analizinə geniş tətbiq etmişdir.

Anar Əlizadənin quruntların dinamikası və geotexniki mühəndisliyi üzrə işləri ABŞ-da dünya geofizikasının 100 illiyinə həsr olunmuş kitabda qeyd edilmişdir.

Beynəlxalq konfrans və simpoziumların fəal iştirakçısı olan Anar Əlizadə eyni zamanda Azərbaycanda bir çox konfransların, o cümlədən Xəzəryanı ölkələrin Dövlət Universitetlərinin Assambleyasının elmi-texniki konfransın təşkilatçısı olmuşdur.

O, "Mexanika-Maşınqayırma" beynəlxalq jurnalının baş redaktoru, Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyasının "Elmi Əsərləri" jurnalının redaktor müavini, müxtəlif illərdə deformasiya olunan bərk cisim mexanikası ixtisası üzrə Dissertasiya şurasının və maşınqayırma ixtisası üzrə doktorluq dissertasiya şuralarının sədri olmuşdur.

Anar Əlizadə elmi və elmi təşkilatı fəaliyyəti ilə yanaşı həm də, pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olmuş, müasir tələblərə cavab verən dərslilər və dərs vəsaitləri nəşr etdirmişdir: "Sonlu elementlər üsulu", "MATLAB"-tətbiqi proqramların istifadəsi üçün dərs vəsaiti, "Sürüncəklik nəzəriyyəsinin variasiya üsulları", "Nazikdivarlı qeyri-bircins konstruksiyalar nəzəriyyəsi", "Quruntla təmasda olan nazikdivarlı konstruksiyaların hesabı" və s..

Onun aldığı elmi nəticələr xaricdə nəşr olunan "Доклады РАН", "Известия РАН (Механика твердого тела)", "Проблемы машиностроения и надежности машин", "Материалы. Технологии. Инструменты", o cümlədən indeksli (SCI) "Mechanica. An International of Theoretical and Applied Mechanics AIMETA", "Journal of Reinforced Plastics and Composites", "International Journal Acta Mechanica" nüfuzlu elmi jurnallarında dərc edilib.

O, 3 monoqrafiya, 6 kitab, 100-dən çox elmi əsərlərin (38 xaricdə nüfuzlu jurnallarda), 4 patentin müəllifi (onlardan 3-ü maşınqayırma üzrə) olub.

Anar Əlizadə 19 aprel 2012-ci ildə Bakı şəhərində vəfat etmişdir.

Azərbaycanda mexanika elminin inkişafında böyük xidmətləri olan Anar müəllimin adı həmişə hörmətlə xatırlanacaq.

Məhəmməd MEHDİYEV
AMEA-nın həqiqi üzvü
Misir MƏRDANOV
AMEA-nın müxbir üzvü
Tamilla HƏSƏNOVA
dosent

Dini tolerantlıq və ideoloji təhlükəsizlik

Azərbaycan dini etiqad azadlığının təmin olunduğu, dinlərarası harmoniyanın qorunduğu, müxtəlif dini inanclara hörmət və ehtiramla yaşandığı əzsaylı ölkələrdəndir. Dünyəvi dövlət olaraq ölkəmiz bütün dinlərə bərabər münasibət bəsləməklə, vətəndaşlarının dini inanclarına böyük hörmətlə yanaşır. Ölkəmizdə dövlət-din münasibətlərinin əsasını dini ayrı-seçkiliyə yol verilməməsi, etiqad azadlığının qorunması və müxtəlif konfessiyaların dinc yanaşı yaşaması prinsipləri təşkil edir. Bu isə bir xalq olaraq bizim mənəvi sərvətimizdir.

Prezident İlham Əliyevin də xüsusi vurğuladığı kimi, "Dini və milli müxtəlifliyə hörmət, qarşılıqlı anlaşma və tolerantlıq Azərbaycan cəmiyyətinin ayrılmaz xüsusiyyəti, xalqımızın əsrlər boyu formalaşmış həyat tərzidir."

Ölkəmizdə dini mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, bütün dinlərə və konfessiyalara məxsus ibadət ocaqlarının təmiri, bərpası və yeni ibadət yerlərinin inşasına daim xüsusi diqqət yetirilir. O cümlədən Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda məscidlərin inşası, həmçinin işğal dövründə ermənilər tərəfindən viran

qoyulmuş, hətta heyvanların saxlanıq yerinə çevrilmiş məscidlərin bərpası dövlətin mənəvi dəyərlərə verdiyi önəmin yüksək ifadəsidir. Bu gün şəhidlərimizin canı və qanı bahasına azad edilmiş Vətən torpaqlarında dalğalanan, yaşıl rəngi ilə İslamı tərənnüm edən üçrəngli Azərbaycan bayrağı və ucalan azan səsi xalqımızın dini inancına bağlılığını, milli-mənəvi dəyərlərimizə sədaqətini təcəssüm etdirir.

Müqəddəs dini bayramlarda məscidlərimizdə vəhdət ruhunda qılınan bayram namazları cəmiyyətimizdə həmrəyliyin, birlik və bərabərliyin təcəssümü olmaqla yanaşı, xalqımızın milli-mənəvi dəyərlərə bağlılığının da bariz nümunəsidir.

Azərbaycan hətta öz xristianlıq irsinə də sahib çıxaraq, qədim Alban məbədlərinin ermənilər tərəfindən mənimsənilməsi cəhdlərinin qarşısını alması istiqamətində həm siyasi, həm də elmi müstəvidə ardıcıl fəaliyyət göstərir. Bu isə ölkəmizin yalnız İslam deyil, müxtəlif dini və mədəni irs nümunələrinin qorunmasına da böyük önəm verdiyini nümayiş etdirir.

Ümumilikdə isə bu yanaşma dövlətimiz tərəfindən dini müxtəlifliyə və etiqad azadlığına göstərilən hörmətin bariz nümunəsidir. Bunun nəticəsidir ki, bu gün Azərbaycanda müxtəlif dinlərin nümayəndələri öz dini ayin və mərasimlərini sərbəst şəkildə icra etmək imkanına malikdirlər.

Təəssüf ki, son günlər bəzi yerli və xarici siyasi qüvvələr Nazirlər Kabinetinin "Dövlət ümumi təhsil müəssisəsində təhsilverənlər üçün geyim ilə bağlı Tələblər"in təsdiq edilməsi və "Dövlət ümumi təhsil müəssisəsi təhsilalanlarının geyim formalarının təsvirləri"ndə dəyişiklik edilməsi haqqında qərarları məqsədyönlü şəkildə manipulyasiya edərək, onu dini etiqad azadlığının məhdudlaşdırılması və dini inanclara qarşı yönəlmis addım kimi təqdim etməklə ölkədə mövcud ictimai-siyasi sabitliyi pozmağa, cəmiyyətdə süni gərginlik yaratmağa çalışırlar.

Halbuki, bu Qərarların əsas mahiyyəti sosial dövlət modelinin təhsildə təzəhür forması kimi şagirdlər arasında sosial bərabərliyə xidmət etməklə maddi vəziyyətdən və dini mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, ayrı-seçkiliyə yol verilməsinin, fərqliliyin ön plana çəkilməsinin qarşısını almaqdır. Bu səbəbdən, təhsil müəssisələrinin daxili nizam-intizam və məktəbli forması qaydaları heç bir halda təhsil hüquqlarının məhdudlaşdırılması halları kimi qiymətləndirilməməlidir.

Cəmiyyətin dağıdıcı siyasi-ideoloji təsirlərdən qorunması və ideoloji təhlükəsizliyin təmin olunmasında təhsilin mühüm rolunu Prezident İlham Əliyev Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII qurultayındakı çıxışında xüsusi vurğulamışdır: "İdeoloji təhlükəsizlik də fiziki təhlükəsizlik kimi önəmlidir. Çünki ideoloji təxribat ölkənin içine istiqamətləndirilir. Biz sərhədlərimizi qoruyuruq və bu da vəzifələrdən biridir. Dövlət sərhədlərimizin mühafizəsinə, qorunmasına müasir texnologiyalardan istifadə etməklə nail olmuşuq. Amma ideoloji risklər sərhəd tanımır, xüsusilə indiki dünyada, internet dünyasında, kibernetik dünyada, süni intellekt dünyasında. Ona görə biz özümüzü ideoloji təxribatlardan qorumalıyıq. Necə? İlk növbədə, əlbəttə ki, təhsil. Xalqımız nə qədər təhsilli, bilikli, savadlı olarsa, o qədər də bax, bu yalanlara, bu şayiələrə, zəhərlə dolu olan bu ideoloji təxribatlara uymayacaq."

44 günlük Vətən Müharibəsini birlik və bərabərlik ruhunda Zəfər qazanan müzəffər xalq olaraq, bu gün də milli və dövlətçilik maraqlarımız naminə bütün dini-siyasi ideoloji təhdidlərə rəğmən elm-təhsil məbədimiz olan məktəblərdə qəbul edilmiş nizam-intizam qaydalarına hörmətlə yanaşmalı, bu qaydaların mahiyyətini düzgün anlamaq və onların tətbiqini anlayışla qarşılamalıyıq. Çünki təhsil yalnız cəmiyyətin intellektual inkişafını təmin edən sahə deyil, həm də dövlətin milli təhlükəsizliyinin qorunmasında mühüm strateji əhəmiyyətə malikdir. Bu mənada, hər birimiz bir vətəndaş olaraq çox təmkinli və məsuliyyətli davranmalıyıq.

Coşqun MƏMMƏDOV
AMEA Rəyasət Heyətinin elmi katibi,
iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru

Ədəbiyyat tarixində elə şəxsiyyətlər var ki, onların yaradıcılığını yalnız bir xalqın, bir ədəbi məktəbin, hətta bir dövrün sərhədləri daxilində izah etmək mümkün deyil. Belə sənətkarların yaradıcılığı zamanın və məkanın sərhədlərini aşaraq müxtəlif xalqların mənəvi yaddaşında özünəməxsus iz buraxır. Qazax ədəbiyyatı və mədəniyyətinin görkəmli nümayəndəsi və görkəmli ictimai-siyasi xadimi Oljas Süleymenov yaradıcılığı və fəaliyyəti də məhz belə mürəkkəb və çoxşaxəli ədəbi-mədəni hadisələrdən biridir. Alimin zəngin yaradıcılığına müraciət etmək məhz belə şairin, yazıçının, ictimai xadimin əsərlərinə nəzər salmaq deyil; bu, bütün türk dünyasının tarixi yaddaşına, milli özünüdərk proseslərinə, dil və mədəniyyət münasibətlərinə, Şərq və Qərb düşüncəsinin təmas nöqtələrinə nəzər salmaqdır, desək yanılmarıq.

Qazax milli təfəkkürünün poetik yaddaşına açılan yeni səhifə

Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında özünəməxsus xidmətləri olan, rus-Azərbaycan, Azərbaycan- türk xalqları ədəbi əlaqələrində sanballı əsərlər müəllifi, filologiya elmləri doktoru, professor Nizami Məmmədov Tağısoy 2026-cı ildə "Elm və Təhsil" nəşriyyatında çapdan çıxan "Qazax Milli təfəkkürünün Oljas Süleymenov mərhələsi" adlı kitabı da bu baxımdan diqqət çəkən tədqiqat əsəridir. Kitabın elə adı oxucunu ciddi bir elmi-publisistik sual qarşısında qoyur: Qazax milli təfəkkürünün inkişafında Oljas Süleymenov nəyi ifadə edir? Nə üçün müəllif konkret olaraq "mərhələ" anlayışına müraciət edir? Bu mərhələnin sərhədləri haradan başlayır, hansı mənəvi-intellektual proseslərdən keçir və hansı nəticələrə gətirib çıxarır?

Əsərin adı özü göstərir ki, burada söhbət yalnız Oljas Süleymenov yaradıcılığının ayrı-ayrı əsərlərindən danışmaqdan gəlmir. Müəllif daha geniş bir ədəbi-mədəni hadisəni araşdırmaq niyyətindədir. Kitabın mündəricatına nəzər saldıqda bu məqsəd daha aydın görünür: əsərdə O.Süleymenovun yaradıcılığı müxtəlif istiqamətlərdən araşdırılır, onun poetik irsi ilə yanaşı, Azərbaycan ədəbi-mədəni mühiti ilə əlaqələri, müxtəlif elmi və ədəbi kontekstlərdə qavranılması, yaradıcılığının ayrı-ayrı problemləri ayrıca bölmələrdə nəzərdən keçirilir.

Oljas Süleymenov haqqında danışarkən onu yalnız şair kimi təqdim etmək kifayət etmir. O, sözün geniş mənasında fikir adamıdır. Şair, yazıçı, tədqiqatçı, publisist və ictimai-mədəni düşüncənin fəal nümayəndəsi kimi onun yaradıcılığında tarix, dil, insan, zaman, yaddaş və milli kimlik məsələləri bir-birindən ayrılmayan məfhumlara çevrilir.

N. Məmmədovun kitabının əsas əhəmiyyəti də məhz burada meydana çıxır: müəllif O.Süleymenov fenomenini bir istiqamətdə deyil, müxtəlif tərəflərdən görməyə çalışır. Mündəricatda "Oljas Süleymenov və Azərbaycan", "Oljas Süleymenov və Azərbaycan ədəbi mühiti", onun yaradıcılığının müxtəlif aspektləri, eləcə də Süleymenov irsinin ayrı-ayrı tədqiqat müstəviləri ilə bağlı bölmələrin yer alması kitabın problem dairəsinin genişliyindən xəbər verir.

Əlbəttə, bu yanaşma, heç də təsadüfi deyil. Çünki böyük ədəbiyyatın sərhədləri heç zaman coğrafi xəritə sərhədləri ilə üst-üstə düşmür. Bir qazax şairinin yaradıcılığında Azərbaycan oxucusunun özüne doğma olan mənəvi və tarixi çalarları görməsi, Azərbaycan ədəbiyyatşünasının isə həmin yaradıcılıqda ortaq türk dünyasının düşüncə qatlarını axtarması təbii və qanunauyğun prosesdir.

Bu xüsusda "Oljas Süleymenov mərhələsi" ifadəsi də xüsusi mənə qazanır. Burada "mərhələ" sözü təkcə xronoloji ardıcılıq kimi başa düşülməməlidir. Söhbət düşüncə tərzində, tarixi yaddaşın qavranılmasında və milli özünüdərkdə müəyyən dönüşdən gedir. Əgər bir sənətkarın yaradıcılığı sonrakı nəsilləri yeni suallar verməyə sövq edirsə, deməli, həmin yaradıcılıq artıq fərdi yaradıcılıq çərçivəsindən çıxaraq milli-mədəni düşüncənin faktına çevrilmişdir.

Əslində, kitabın müəllifinin elmi bioqrafiasına nəzər saldıqda onun bu mövzuya müraciətinin təsadüfi olmadığı görünür. N.Tağısoy haqqında təqdim edilən məlumatlarda onun filologiya elmləri doktoru, professor olduğu, Azərbaycan ədəbiyyatı, folkloru, türkologiya və ədəbi əlaqələr istiqamətində geniş elmi fəaliyyət göstərdiyi, çoxsaylı kitab və məqalələrin müəllifi olduğu qeyd edilir. Onun yaradıcılıq və tədqiqat coğrafiyasının Azərbaycanla məhdudlaşmadığı, türk xalqları ədəbiyyatı və mədəni əlaqələr məsələlərini də əhatə etdiyi görünür.

Bu fakt kitabın elmi istiqamətini anlamaq baxımından əhəmiyyətlidir. Çünki Oljas Süleymenov kimi çoxşaxəli şəxsiyyətin yara-

dıcılığına yalnız bir ədəbiyyatın daxilindən baxmaq kifayət qədər geniş mənzərə yaratmaya bilər. Burada müqayisəli ədəbiyyatşünaslıq, türkologiya, mədəniyyətlərarası münasibətlər və milli düşüncə tarixinin bir-birinə yaxınlaşması tələb olunur.

Nizami müəllimin tədqiqatçı mövqeyinin maraqlı tərəfi də budur ki, o, mövzunu yalnız "bir şair və onun yaradıcılığı" səviyyəsində saxlamaq istəmir. Kitabın quruluşundan göründüyü kimi, müəllif O.Süleymenov yaradıcılığını daha geniş kontekstə yerləşdirir. Bu isə tədqiqatın publisistik əhəmiyyətini də artırır. Çünki oxucu kitab vasitəsilə yalnız Oljas Süleymenovu deyil, onun dayandığı və təsir etdiyi mənəvi-intellektual mühiti də görmək imkanı əldə edir.

Müəllif haqqında verilən materiallardan onun uzun illər ərzində ədəbi-bədii proseslərin, Azərbaycan və türk xalqları ədəbiyyatlarının qarşılıqlı əlaqələrinin araşdırılmasına diqqət yetirdiyi anlaşılır. Bu baxımdan yeni kitabı onun əvvəlki elmi maraqlarının məntiqi davamı kimi də qəbul etmək mümkündür.

Kitabın ən mühüm cəhətlərindən biri, mənəcə, Azərbaycanla Qazaxıstan arasında mövcud olan mənəvi və ədəbi yaxınlığın Oljas Süleymenov yaradıcılığı müstəvisində nəzərdən keçirilməsidir. Azərbaycan və qazax xalqları arasında tarixi-mədəni yaxınlığın çoxəsrlik kökləri vardır. Lakin bu yaxınlıq yalnız tarixi faktların sadələnməsi ilə canlılığını qoruya bilməz. Onun davamlılığı üçün ədəbiyyat, sənət, dil, elm və qarşılıqlı mənəvi təsir daim hərəkətdə olmalıdır. Böyük sənətkarların yaradıcılığı məhz bu hərəkətin daşıyıcılarından biridir.

Oljas Süleymenovun Azərbaycan ədəbi mühiti ilə əlaqəsinin ayrıca tədqiqat mövzusu kimi götürülməsi də bu baxımdan əhəmiyyətlidir. Kitabın mündəricatında bu istiqamətin ayrıca yer alması müəllifin iki ədəbiyyat arasındakı münasibətlərə sistemli yanaşdığını göstərir.

Ədəbiyyat burada yalnız estetik zövq vasitəsi deyil. O, xalqların bir-birini tanımasını, bir-birinin tarixinə və mənəvi dünyasına yaxınlaşmasının ən etibarlı yollarından biridir. Bir qazax şairinin Azərbaycan ədəbi düşüncəsində yer tutması və onun yaradıcılığının Azərbaycan alimləri tərəfindən araşdırılması bu mənəvi yaxınlığın konkret təzahürüdür. Bu baxımdan professor Nizami Məmmədov Tağısoy kitabını yalnız bir ədəbi şəxsiyyət haqqında monoqrafik tədqiqat kimi deyil, Azərbaycan-Qazaxıstan ədəbi-mədəni münasibətlərinin araşdırılması istiqamətində də bir elmi töhfə kimi nəzərdən keçirmək mümkündür.

Xüsusi ilə qeyd etmək istərdik ki, kitabın təqdim edilən mündəricatı əsərin struktur baxımından da diqqətəlayiq olduğunu göstərir. Burada mövzunun müxtəlif tərəflərinə keçidlər, ayrı-ayrı yaradıcılıq problemlərinin təhlili, müxtəlif kontekstlərin müqayisəsi və sonda mövzunun daha geniş milli-mədəni müstəviyə çıxarılması müşahidə olunur. Kitabın sonrakı bölmələrində "müxtəlif tədqiqat aspektləri", "Oljas Süleymenov yaradıcılığı" və Azərbaycan milli ədəbiyyatı ilə bağlı məsələlərin ayrıca təqdim olunması bu sistemliliyi təsdiqləyir.

Belə quruluş oxucuya Oljas Süleymenovun yaradıcılığını təkcə bir başlanğıc nöqtəsindən deyil, müxtəlif baxış bucaqlarından müşahidə etmək kimi mühüm imkan verir. Bu xüsusiyyət xüsusilə ədəbiyyatşünaslıq üçün əhəmiyyətlidir. Çünki böyük ədəbi şəxsiyyətlər haqqında bir dəfə yazmaqla mövzu bitmir. Əksinə, zaman dəyişdikcə həmin sənətkarın əsərlərinə yeni suallarla qayıtmaq zərurəti yaranır. Düən yalnız poetik hadisə kimi görünən mətn bu gün milli yaddaşın, sabah isə mədəniyyətlərarası dialoqun açarı kimi dəyərləndirilə bilər.

Oljas Süleymenov irsinin tədqiqinə bu prizmadan yanaşmaq, şübhəsiz ki, mövzunun aktual tərəflərindən biridir.

"Qazax Milli təfəkkürünün Oljas Süleymenov mərhələsi" kitabının adında da müəyyən publisistik enerji də vardır. Çünki "milli təfəkkür" anlayışı sırf akademik termin olmaqla daha geniş mənə daşıyır. Bu ifadənin arxasında xalqın tarixə münasibəti, öz keçmişini dərk etməsi, dilə və mədəniyyətə münasibəti, gələcəyə baxışı dayanır. Ona görə də belə bir mövzunun yalnız quru elmi terminologiya ilə məhdudlaşdırılması doğru olmazdı. Mövzunun özündə ictimai və mənəvi yük vardır. Kitabın adı da oxucunu bu yükün içərisinə dəvət edir.

Burada Oljas Süleymenovun yaradıcılığına verilən diqqət yalnız qazax ədəbiyyatının daxilindəsi kimi yox, bütövlükdə türk dünyasının mənəvi özünüdərk proseslərinin bir hissəsi kimi düşünülə bilər. Bu isə əsərin oxucu auditoriyasını genişləndirir. Kitab yalnız mütəxəssis üçün deyil, Azərbaycan-Qazaxıstan ədəbi əlaqələri, türk xalqları ədəbiyyatı, milli düşüncə və müasir ədəbi proseslə maraqlanan oxucu üçün də maraqlı ola bilər.

Bu kitab haqqında düşünərkən bir məsələ xüsusilə önə çıxır: milli təfəkkür yalnız siyasi və ictimai hadisələrin nəticəsi kimi formalaşmır. Onun ən dərin qatları ədəbiyyatda, folklorada, dildə və sənətdə yaşayır. Şairlər isə həmin yaddaşın ən həssas daşıyıcılarıdır.

Oljas Süleymenov yaradıcılığının belə bir kontekstdə araşdırılması onun sənətinin miqyasını daha aydın görməyə imkan verir. Professor N. Məmmədovun əsərinin əsas məziyyətlərindən biri də məhz bu geniş baxış imkanını yaratmağa yönəlməsidir. Əsərin adında "mərhələ" sözünün işlədilməsi də oxucunu düşünməyə vadar edir: görəsən, milli təfəkkür hansı hallarda bir şəxsiyyətin adı ilə mərhələləşə bilər? Bunun üçün həmin şəxsiyyət yalnız istedadlı sənətkar olmalıdır, yoxsa onun yaratdığı ideyalar, ortaya qoyduğu suallar və formalaşdırdığı ədəbi-estetik baxışlar daha böyük əhəmiyyət daşımalıdır?

Bu sualların özü kitabın publisistik dəyərini artırır. Çünki yaxşı tədqiqat yalnız hazır cavablar vermir; o, oxucunu yeni suallar haqqında düşünməyə də sövq edir.

Beləliklə, qeyd etməliyəm ki, professorun "Qazax Milli təfəkkürünün Oljas Süleymenov mərhələsi" adlı kitabı haqqında təqdim olunan materiallar əsərin geniş problematikaya malik olduğunu göstərir. Kitab Oljas Süleymenov yaradıcılığını, onun milli-mədəni düşüncə ilə əlaqəsini, Azərbaycan ədəbi mühiti ilə təmaslarını və müxtəlif elmi aspektlərini bir araya gətirməyə yönəlmişdir.

Əsərin diqqət çəkən cəhətlərindən biri də müəllifin mövzuya təsadüfi deyil, uzunmüddətli elmi maraqlar və ədəbiyyatlararası əlaqələrinin araşdırılması təcrübəsi fonunda yanaşmasıdır. Müəllif haqqında təqdim olunan məlumatlar onun Azərbaycan ədəbiyyatı ilə yanaşı, türk xalqları ədəbiyyatları, folklor və türkologiya sahələrində də araşdırmalar apardığını göstərir.

"Qazax Milli təfəkkürünün Oljas Süleymenov mərhələsi" kitabını oxuyarkən oxucu qarşısında yalnız Oljas Süleymenovun portreti açılır. Daha geniş bir mənzərə - ədəbiyyatın milli yaddaş yaratmaq gücü, xalqların mənəvi yaxınlığı, türk dünyasının ortaq düşüncə qatları və sənətkar şəxsiyyətinin bütöv bir ədəbi-mədəni mərhələyə çevrilməsi problemi meydana çıxır.

Əslində, kitabın ən mühüm suallarından biri də budur: bir xalqın milli təfəkkürünü hansı şəxsiyyətlər və hansı yaradıcılıq hadisələri yeni mərhələyə daşıya bilər?

Nizami müəllimin tədqiqatı bu sualı Oljas Süleymenov fenomeni üzərində düşünməyə imkan verir. Bu mənada kitab yalnız keçmişə baxan tədqiqat deyil. O, həm də milli yaddaşın necə yarandığı, ədəbiyyatın bu yaddaşdakı rolu və müxtəlif türk xalqlarının mənəvi yaxınlığının hansı ədəbi körpülər üzərindən qurulduğu haqqında düşünməyə çağıran bir əsər təsiri bağışlayır.

Və bəlkə də kitabın ən qiymətli cəhəti bir şair haqqında danışaraq bütöv bir milli düşüncə dünyasına pəncərə açmaqdır. Bu pəncərədən baxanda Qazax ədəbiyyatının, Azərbaycan ədəbiyyatının və daha geniş mənada türk dünyasının bir-birindən ayrı deyil, çox zaman eyni mənəvi yaddaşın müxtəlif səsləri olduğu görünür.

Mənə ali məktəbdə dərs deyən dəyərli müəllimim Nizami Məmmədov Tağısoyun kitabı bu səslərdən birini - Oljas Süleymenov səsinə - elmi araşdırmanın diqqəti ilə yenidən eşitdirməyə yönəlir. Bu baxımdan əsər Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında Qazaxıstan və qazax ədəbiyyatının öyrənilməsi, eləcə də Azərbaycan-Qazaxıstan ədəbi əlaqələrinin araşdırılması istiqamətində diqqətəlayiq bir addım kimi dəyərləndirilə bilər.

Hörmətli müəllimimə bundan sonra da yeni yaradıcılıq uğurları arzulayıram!

Kamran KAZIMOV
Lənkəran Dövlət Universitetinin
professoru Azərbaycan
Yazıçılar Birliyinin üzvü,
filologiya elmləri doktoru

YENİ NƏŞRLƏR

"Ölümün bir addımlığında" kitabının təqdimatı

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasında (AMEA) tarix elmləri üzrə fəlsəfə doktoru, tanınmış milyonçu-xeyriyyəçi Ağa Musa Nağıyevin nəvəsi Dilarə Nağıyevanın müəllifi olduğu "Ölümün bir addımlığında" kitabının təqdimat mərasimi keçirilib.

Kitab 2023-cü il yanvarın 27-də Azərbaycanın İrandakı səfirliyinə edilən terror hücumu zamanı böyük şücaət göstərərək silahlı cinayətkarı əliyalın zərərsizləşdirən təhlükəsizlik xidmətinin əməkdaşı Vasif Tağıyevə həsr olunub. Əsər Vətəne sədaqətin, şəxsi cəsarətin və ağır məqamda nümayiş etdirilən fədakarlığın təcəssümü olan bir insanın qəhrəmanlıq nümunəsini geniş ictimaiyyətə çatdırmaq məqsədi daşıyır.

Tədbiri giriş sözü ilə açan kitabın müəllifi Dilarə Nağıyeva əsərin ərəşəyə gəlməsi, qəhrəmanlıq tarixinin gələcək nəsillərə çatdırılmasının əhəmiyyəti və Vasif Tağıyevin göstərdiyi şücaətin yaddaşlarda yaşadılmasının vacibliyi barədə danışır.

Tədbirdə çıxış edən AMEA-nın vitse-prezidenti vəzifəsini icra edən, akademik Gövhər Baxşəliyeva Vasif Tağıyevin davranışının yüksək vətəndaşlıq

məsuliyyətinin və mənəvi iradənin parlaq nümunəsi olduğunu vurğulayıb. O qeyd edib ki, belə qəhrəmanlıq hadisələrinin elmi və ictimai müstəvidə işıqlandırılması milli yaddaşın qorunması, vətənpərvərlik ruhunun gücləndirilməsi və gənc nəslin tərbiyəsi baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Suraxanı Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru Adil Əliyev çıxışında bildirib ki, Azərbaycanın dövlətçilik tarixi Vətən

və xalq qarşısında məsuliyyətini ən çətin məqamlarda əməli ilə sübut edən insanların qəhrəmanlıq nümunələri ilə zəngindir. Onun sözlərinə görə, Vasif Tağıyevin cəsarəti hər bir azərbaycanlı üçün qürur mənbəyidir və bu cür insanların fədakarlığının tanınılması cəmiyyətin milli-mənəvi dəyərlərinə xidmət edir.

Tanınmış yazıçı Seyran Səxavət çıxışında qəhrəmanlığın yalnız sözlə deyil, həlledici anda atılan addımla ölçüldüyünü diqqətə çatdırıb. O vurğulayıb ki, "Ölümün bir addımlığında" kimi əsərlər insanın iradəsini, qorxuya qalib gəlmək gücünü və Vətən sevgisinin ən ağır sınaqlarda necə təzahür etdiyini göstərməklə ədəbi və mənəvi baxımdan əhəmiyyət daşıyır.

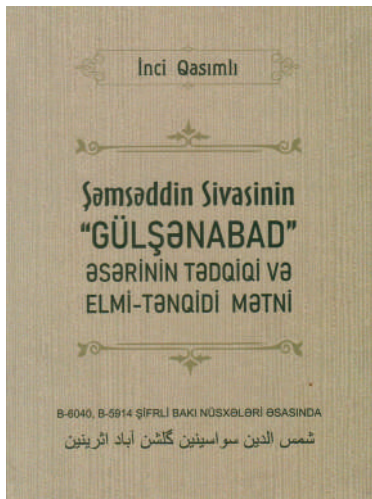
Tədbirdə, həmçinin Avropada Azərbaycanın Dostları Cəmiyyətinin sədri Elman Mustafazadə, Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı Vüqar Ağayevin anası və Müharibə, Əmək və Silahlı Qüvvələr Təşkilatının Şuşa rayon şöbəsinin sədri Ağalar Əliyev, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Yunis Hüseynov, qazi Vidadi Əliyev və digər şəxslər çıxış edərək kitabın əhəmiyyətindən, qəhrəmanlıq nümunələrinin təbliğinin vacibliyindən danışılar.

"Şəmsəddin Sivasinin "Gülşənabad" əsərinin tədqiqi və elmi-tənqidi mətni"

AMEA-nın akademik Ziya Bünyadov adına Şərqşünaslıq İnstitutunun şöbə müdiri, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent İnci Qasımlının "Şəmsəddin Sivasinin "Gülşənabad" əsərinin tədqiqi və elmi-tənqidi mətni" kitabı çapdan çıxıb.

Kitab Şəmsəddin Sivasinin "Gülşənabad" əsərinin AMEA Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunda saxlanılan iki əlyazma nüsxəsi əsasında hazırlanıb.

Müəllif kitabın əvvəlində Şəmsəddin Sivasinin əsərinin Bakı nüsxələri barədə məlumat verilir. İlk olaraq "Gülşənabad" əsərində çiçək motivinə toxunulur. Kitabda əsərin dili təhlil edilir, türk mənşəli arxaik sözlərdən bəhs edilir, əsərdə-

ki xəlvətlik təriqətinin izləri nəzərdən keçirilir.

Tədqiqatçı əsərin spesifik xüsusiyyətlərini qeyd edir, sufi ədəbiyyatında yerini göstərir. İ.Qasımlı həmçinin Şəmsəddin Sivasinin "Gülşənabad" əsərinin Məhəmməd Füzulinin "Söhbətül-əsmar" və Şeyx İbrahim Gülşəninin "Gülşəni-abad" əsərləri ilə müqayisəli təhlilini aparır.

Tədqiqat hissəsindən sonra əvvəlcə Şəmsəddin Sivasinin "Gülşənabad" əsərinin transfoneliterasiya olunaraq müasir Azərbaycan dilinə uyğunlaşdırılmış mətni, sonra isə elmi-tənqidi mətni təqdim edilir. Kitabda həmçinin əsərdəki türk mənşəli sözlərin lüğəti və ərəb-fars mənşəli sözlərin lüğəti, eləcə də göstəricilərin siyahısı verilir.

Sonda əsərin əlyazma nüsxəsinin fotofaksimelesi təqdim edilir.

"XIX-XX əsrin əvvəllərinə aid Naxçıvan tarixi ilə bağlı arxiv sənədləri"

Rusiya Federasiyasının Sankt-Peterburq şəhərində yerləşən Rusiya Dövlət Tarix Arxivindən əldə edilmiş sənədlər əsasında "XIX-XX əsrin əvvəllərinə aid Naxçıvan tarixi ilə bağlı arxiv sənədləri (II hissə)" adlı kitab çap olunub.

AMEA Naxçıvan Bölməsi Rəyasət Heyətinin qərarı ilə çapa tövsiyə edilən nəşrin elmi redaktoru və ön sözünün müəllifi tarix üzrə fəlsəfə doktoru Yaşar Rəhimov, tərtibçiləri isə tarix üzrə fəlsəfə doktorları İlhami Əliyev və Yaşar Rəhimovdur.

Sənədlər toplusunda Azərbaycanın ayrılmaz tərkib hissəsi olan qədim Naxçıvan diyarının XIX-XX əsrin əvvəllərinə aid ictimai-siyasi tarixi, iqtisadi həyatı, əhalisi və tarixi coğrafiyası ilə bağlı sənədlərin əsl (fotosu) verilib.

Yeni nəşr tədqiqatçılar, magistrantlar, doktorantlar və ümumiyyətlə Naxçıvan tarixini araşdıranlar üçün dəyərli mənbə rolunu oynayacaq.

"İpək Yolu və Orta Dəhliz: Avrasiya üçün enerji və tranzit imkanları"

AMEA-nın akademik Ziya Bünyadov adına Şərqşünaslıq İnstitutunun böyük elmi işçisi, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Asim Cənnətov və elmi işçi Röya Mirzəbəyovanın həmmüəllifi olduqları "İpək Yolu və Orta Dəhliz: Avrasiya üçün enerji və tranzit imkanları" adlı məqalə Macarıstanın Web of Science bazasında indeksləşdirilən "Modern Geografia" jurnalında dərc olunub.

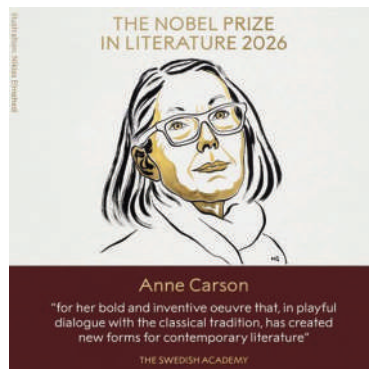
Məqalədə Çindən Avropaya uzanan Yeni Dəmir İpək Yolunun mühüm hissəsini təşkil edən Orta Dəhlizin Avrasiya məkanında yaratdığı enerji və tranzit imkanları ətrafı şəklində araşdırılır. Tədqiqatda Dəmir İpək Yolunun iştirakçı ölkələrin sosial-iqtisadi inkişafı üçün yaratdığı yeni imkanlar, müasir logistika sistemində beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin rolu və əhəmiyyəti təhlil edilir.

Məqalədə, həmçinin Azərbaycanın Şərq-Qərb nəqliyyat əlaqələrində mühüm tranzit ölkə kimi mövqeyi və rolu xüsusi diqqət mərkəzində saxlanılır. Azərbaycanın Orta Dəhlizin inkişafında iştirakı, ölkənin enerji və nəqliyyat infrastrukturunu, eləcə də Zəngəzur dəhlizinin regional sahədə əhəmiyyəti məsələlərinə toxunulur.

NOBEL MÜKAFATI LAUREATLARI - 2026

Ədəbiyyat üzrə

Kanadalı yazıçı Enn Karson ədəbiyyat üzrə Nobel mükafatına layiq görülüb. Ədəbiyyat üzrə 2026-cı il Nobel mükafatı 76 yaşlı kanadalı yazıçı Enn Karsona verilib. Bu barədə İsveç Akademiyası məlumat yayıb.

Yazıçı bu mükafata "klassik ənənə ilə oynaq dialoqda müasir ədəbiyyat üçün yeni formalar yaratmış cəsarətli və novator yaradıcılığına görə" layiq görülmüşdür.

İsveç Akademiyasının daimi katibi İnqrid Karlberqin sözlərinə görə, o, laureatın adının açıqlanmasına bir neçə dəqiqə qalmış Karson ilə əlaqə saxlayıb. Hazırda İslandiyaada olan yazıçı bu xəbəri böyük sevincle qarşılayıb.

Karson son günlər bukmeykerlərin reytinglərində yüksək mövqelərə malik olub və mükafata əsas namizədlər sırasına daxil idi. O, yaradıcılıq karyerasında bir sıra prestijli mükafatlara layiq görülmüşdür. Yazıçının 1998-ci ildə çapdan çıxan "Qırmızının avtobiografiyası" kitabı ona geniş şöhrət qazandırır.

İqtisad elmləri üzrə

İsveç Dövlət Bankının Alfred Nobel xatirəsinə iqtisad elmləri üzrə mükafatı laureatlarının adları məlum olub. Robert E. Hall (Stenford Universiteti) və Maykl Vudford (Kolumbiya Universiteti) İsveç Dövlət Bankının Alfred Nobel xatirəsinə iqtisad elmləri üzrə mükafatın laureatları olublar.

Alimlər bu mükafata vaxtında maliyyə və pul siyasəti müdaxilələri üçün əsas rol oynayan yeni tipli makroiqtisadi modellər hazırladıqlarına görə layiq görülmüşdür.

"Laureatların işi bu gün dünyanın mərkəzi bankları və hökumətləri tərəfindən istifadə edilən modellər üçün möhkəm nəzəri təməl yaradıb. Bu modellər sayəsində enerji böhranları və ya ev təsərrüfatlarının istehlak xərclərində qəfil dəyişikliklər kimi iqtisadi şokları daha effektiv şəkildə idarə edə bilərik", - deyə Nobel İqtisadiyyat Komitəsinin sədri Con Hassler qeyd edib.

Nobel Sülh Mükafatı

Norveç Nobel Komitəsi 2026-cı il üçün Nobel Sülh Mükafatını "sülhün və beynəlxalq hüququn təşviqindəki səylərinə görə" Cənubi Afrikadan olan hüquq müdafiəçisi Navanethem Navi Pillaya vermək qərarına gəlib.

Navi Pillay universal hüquq prinsiplərinə sadıqlığı və möhkəm mənəvi əqidəsi ilə uzunillik karyeraya malikdir.

Cənubi Afrikanın Durban şəhərində, aparteid rejimi dövründə hindəsilli tamil ailəsində dünyaya gələn Pillay ayrı-seçkilik, seqrəqasıya və təcridlə mübarizə apararaq hüquqşünas və bu sahədə qabaqcıl bir şəxsiyyətə çevrilib. Onun Nelson Mandela və aparteidə qarşı çıxan digər şəxslərin müdafiəsi ilə bağlı ilkin fəaliyyətindən tutmuş, dövrümüzün mühüm beynəlxalq məhkəmə işlərində hakim kimi xidmətinə qədər bütün fəaliyyətində ortaqlar xət izlənir.

Navi Pillay tutduğu bütün vəzifələrdə fərdlərin və dövlətlərin qanunun aliliyinə riayət etmək məsuliyyətini vurğulayıb.

Süni intellekt karbon qazını yanacağa çevirdi

Hindistan Elm İnstitutunun alimləri süni intellekt və kompüter modellərindən istifadə edərək karbon qazının faydalı yanacaq və kimyəvi məhsullara çevrilməsi prosesində 9389 kimyəvi reaksiya müəyyən ediblər.

"Nature Communications" jurnalında dərc olunan araşdırmada karbon qazının hidrogenlə reaksiyaya girərək metanol kimi məhsullara çevrilməsi prosesi öyrənilib.

Tədqiqat zamanı genişləndirilmiş reaksiya modeli karbon qazının çevrilməsini ilkin modelə müqayisədə təxminən 40 dəfə yüksək proqnozlaşdırıb. Hesablamalar həmçinin metanol və karbonmonoksidin əsas məhsullar arasında olduğunu daha düzgün müəyyən edib.

Alimlər hesab edirlər ki, bu yanaşma gələcəkdə karbon qazından faydalı məhsulların alınması üçün daha səmərəli katalizatorların hazırlanmasına kömək edə bilər.

Redaksiya heyəti:

İsa Həbibbəyli, Dilqəm Tağıyev, İbrahim Quliyev, Nərgiz Paşayeva, Rasim Əliquliyev, Tofiq Nağıyev, İradə Hüseynova, Gövhər Baxşəliyeva, Arif Həşimov, Cəmil Əliyev, İsmayıl Hacıyev, Fuad Əliyev

Baş redaktor: Ağahüseyn Şükürov

Ünvan: AZ 1001, Bakı, İstiqlaliyyət küçəsi 30.
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Rəyasət Heyəti

e-mail: elm.nauka.gazet@gmail.com

Tiraj: 1000

Уроки независимости

VIII съезд партии "Ени Азербайджан" определил стратегии и цели нового этапа развития страны

В Центральной научной библиотеке НАНА состоялась научно-практическая конференция "Речь Президента Азербайджанской Республики на VIII съезде партии "Ени Азербайджан" и предстоящие задачи". До начала мероприятия была почтена светлая память общенационального лидера Гейдара Алиева, к бюсту великого лидера были возложены букеты цветов.

Затем присутствующие ознакомились с книжной выставкой. Открывая конференцию вступительной речью, президент НАНА академик Иса Габиббейли сообщил, что на VIII съезде партии "Ени Азербайджан" были определены стратегии и цели, поставленные на новом этапе развития независимого Азербайджанского государства. Академик отметил, что на съезде были высоко оценены роль и заслуги партии в развитии азербайджанского общества, а также четко объявлены задачи на предстоящий период.

Роль и заслуги партии велики

Подчеркнув, что речь Президента Азербайджанской Республики, председателя партии "Ени Азербайджан" Ильхама Алиева на съезде отличается своей глубокой содержательностью, руководитель НАНА добавил, что это выступление в самом прямом смысле слова можно назвать уроками независимости. В ходе съезда, продолжил академик Иса Габиббейли, были проанализированы пройденный ПЕА сложный путь и полученные достижения, а также выдвинут концептуальный взгляд на происходящие глобальные процессы; мысли, прозвучавшие в речи Президента, охватывают реалии современного мира и стоящие перед азербайджанским обществом задачи.

Академик Иса Габиббейли особо подчеркнул, что подход

главы государства к происходящим в мире событиям в контексте реалий Азербайджана и национальных интересов имеет большое значение с точки зрения осознания каждым гражданином стоящей перед ним ответственности.

Руководитель НАНА также сообщил, что нарушение геополитического баланса в современном мире, трудности, к которым привели войны и природные катаклизмы, а также нежелание определенных сил принять достижения Азербайджана требуют от нас стать ещё сильнее.

НАНА всегда впереди

Напомним, что в интервью местным телеканалам 5 января текущего года Президент Ильхам Алиев озвучил важные призывы, связанные с общенациональными задачами нового периода, академик Габиббейли добавил, что сегодня Азербайджан является сильным с точки зрения военного, экономического и идеологического развития государством, способным решительно отстаивать свои национальные интересы перед глобальными вызовами, а ответственное отношение каждого гражданина к своим обязанностям вносит весомый вклад в развитие страны. Глава НАНА подчеркнул, что объединение народа вокруг партии "Ени Азербайджан" и её лидера, Президента страны, победоносного Верхов-

ного главнокомандующего Ильхама Алиева способствует ещё большему укреплению позиций сильного Азербайджана. "Во время идеологической борьбы, - отметил он, - Национальная академия наук Азербайджана всегда находится в первых рядах, играет важную роль в научном обосновании проводимой главой государства политики, формировании концептуальных взглядов и их передаче следующим поколениям посредством ценных книг и статей в сфере истории, литературы, философии и т.д., отражающих идеи азербайджанства".

Затем руководитель главного научного ведомства страны напомнил, что в рамках 100-летнего юбилея общенационального лидера Гейдара Алиева и Года Гейдара Алиева в стране сотрудниками Академии наук было подготовлено к печати 48 книг, и подчеркнул, что и впредь необходимо продолжить системное изучение политического наследия великого лидера и проводить научно обоснованные исследования, связанные с проводимой Президентом Ильхамом Алиевым политикой.

На основе новой стратегии

Выступив на конференции с докладом, член правления ПЕА, депутат Милли Меджлиса доктор филологических наук Эльнара Акимова сообщила, что состоявшийся 2 октября VIII съезд партии "Ени Азербайджан" проходил в период полного восстановления Азербайджаном своей территориальной целостности и суверенитета - впервые со дня основания ПЕА этот съезд проходил в условиях исторической победы.

Сказав, что в речи Президента Ильхама Алиева на VIII съезде была рассмотрена вся сущность пути, пройденного от сложного исторического этапа 1990-х гг. до великой Победы, депутат Милли Меджлиса подчеркнула, что в ходе съезда на первый план были выведены такие важные вопросы, как идеологическая безопасность, борьба против внешних угроз, возникшие после Победы новые реалии, определение новых направлений для дискуссий, возвращение в Карабах и Восточный Зангезур и т.д.

Эльнара Акимова отметила, что один из главных вопросов был связан с организацией ПЕА на основе новой стратегии, особое значение в условиях современных реалий имеет защита национальной идеологии, национальной идентичности и национального самосознания.

Докладчик охарактеризовала создание партии "Ени Азербайджан" в 1992 году в качестве важного исторического события, обусловленного требованиями времени, и добавила, что основание Партии сыграло важную роль в сохранении идеологического курса в сложных политических условиях.

Говоря об общественно-политической обстановке 90-х гг. прошлого столетия, Эльнара Акимова напомнила, что в те годы царили упадок и хаос и подчеркнула, что возвращение общенационального лидера Гейдара Алиева к власти в этот сложный период сыграло решающую роль в решении стоявших перед страной важных проблем, укреплении государственности и основании пути, который привел Азербайджан к сегодняшней Победе.

(продолжение на стр.10)

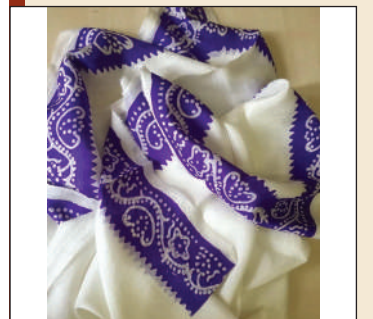
Живой язык
и образ
мышления

стр. 10 ➡

Плодотворная
деятельность
ученого

стр. 10 ➡

Код национальной
идентичности

стр. 11 ➡

ANAS President Isa
Habibbeyli Meets with
Participants of the
"Anadolu School"
Project

page 12 ➡

Уроки независимости

(начало на стр.9)

Далее выступил председатель Ясамальской районной организации ПЕА Бахтияр Набиев, отметивший, что в результате успешного продолжения Президентом Ильхамом Алиевым мудрого политического курса общенационального лидера Гейдара Алиева наша страна динамично развивается, одержана великая историческая Победа, возрос авторитет республики в мировом сообществе. Он также подчеркнул, что члены ПЕА играют активную роль в осуществлении идеологической деятельности и доведении правды об Азербайджане до более широких аудиторий, а также в просвещении общества. В ходе выступления Президента Азербайджана на VIII съезде партии "Ени Азербайджан", продолжил Бахтияр Набиев, были поставлены важные задачи, выполнение которых требует системного подхода в деятельности партийных организаций и роста ответственности. Наряду с прочими вопросами, особое внимание следует уделить таким сферам, как информационная безопасность, усиление борьбы с дезинформацией, последовательная и целенаправленная деятельность в этом направлении внесет весомый вклад в защиту национальных интересов, пропаганду идей государственности и усиление солидарности в обществе.

Отвечать тенденциям современности

От имени молодых ученых на конференции выступила старший научный сотрудник Института литературы имени Низами Гянджеви НАНА доктор философии по филологии Шабнам Мирзаде, которая рассмотрела речь главы нашего государства на VIII съезде партии "Ени Азербайджан" с позиции молодых исследователей.

Она отметила, что на новом этапе развития Азербайджана ответственность молодежи не ограничивается лишь построением будущего, молодые кадры играют важную роль в развитии научного, интеллектуального, культурного и общественного потенциала страны. Молодой ученый добавила, что молодежь должна использовать созданные для неё возможности продуктивно: мероприятия, которые реализуются на уровне государства в сфере молодежи, науки и образования, создают все условия для осознания этой ответственности.

Подчеркнув, что в своем обращении к молодежи Азербайджана Президент назвал её силой, которая поднимает авторитет страны в различных сферах, Шабнам Мирзаде сообщила, что особое внимание уделяется формированию интеллектуального и активного молодого поколения, отвечающего тенденциям развития современного мира и в то же время верного - национально-духовным ценностям.

В заключение прозвучал партийный гимн "Ени Азербайджан".

Для новых технологий и инноваций

Новый словарь послужит развитию научно-технической терминологии на азербайджанском языке

В НАНА обсудили "Толковый терминологический словарь электроэнергетики и электроинженерии", подготовленный к печати под руководством председателя Терминологической комиссии при Кабинете министров АР, президента НАНА академика Исы Габибейли в Университете ADA.

Словарь составлен по инициативе старшего преподавателя факультета информационных технологий и инженерии Университета ADA Орхана Керимзаде и при поддержке Фонда Университета ADA.

В ходе дискуссий академик Иса Габибейли отметил, что в настоящее время электроэнергетика и электроинженерия - это развивающиеся быстрыми темпами отрасли, в которых интенсивно применяются новые технологии и инновации, а развитие таких современных направлений, как возобновляемые источники энергии, системы хранения энергии, умные сети, цифровые системы управления и автоматизации, электротранспорт, технологии энергоэффективности и т.д., привело к появлению новых терминов и расширению содержания существующих терминов.

Представлено в единой форме

"Представленный вниманию научной общественности словарь, - поделился он, - обладает особой значимостью с точки зрения обогащения терминологической базы в сфере электроэнергетики и электроинженерии, а наличие систематизированной терминологической базы особенно важно для развития технологий ИИ. Одним из важных условий функционирования опирающихся на искусственный интеллект поисковых и справочных систем по электроэнергетике и электроинженерии на должном уровне является представление терминов, относящихся к данной сфере, на азербайджанском языке в единой и научно обоснованной форме. Подготовка словаря в электронном и структурированном формате позволит в будущем использовать его в качестве терминологической информационной базы внутри систем искусственного интеллекта, электронных платформ для обучения и прочих информационных ресурсов".

Академик Иса Габибейли сообщил, что словарь является научно-методическим пособием, которое послужит развитию научно-

технической терминологии на азербайджанском языке в сфере электроэнергетики и электроинженерии, правильному и единообразному применению терминов, улучшению информационного обеспечения образовательной и научно-исследовательской деятельности.

В своем выступлении руководитель отделения Терминологической комиссии академик Ариф Гашимов рассказал об особенностях словаря, охватывающего различные направления электроэнергетики и электроинженерии.

Член Терминологической комиссии и член-корреспондент НАНА Салима Мехтиева отметила, что ясное и научно обоснованное толкование терминов способствует правильному усвоению пользователями соответствующих понятий. Говоря об особенностях словаря, зампреда Терминологической комиссии доктор филологических наук профессор Саялы Садыгова сообщила, что в пособии, которое объединяет в себе более 5000 терминов, представлены единая форма написания, точное их определение и при возможности взаимосвязи между ними, что позволит использовать словарь при разработке в будущем электронной терминологической базы.

Живой язык и образ мышления

Ашуг Гусейн Сарачлы отличался своеобразным стилем и взглядом на происходящие события

В Центральной научной библиотеке НАНА при совместной поддержке Академии наук Азербайджана, Министерства культуры, академических институтов литературы, языкознания и фольклора, а также Союза ашугов Азербайджана состоялась Международная научная конференция "Ашугское творчество: становление, этапы развития и современные направления", посвященная 110-летию юбилею заслуженного работника культуры Ашуга Гусейна Сарачлы.

В мероприятии наряду с отечественными учеными принимали участие ученые и специалисты из Грузии, Турции, Германии, Болгарии, республик Средней Азии и других стран.

Открывая мероприятие вступительным словом, президент НАНА, директор Института литературы имени Низами Гянджеви академик Иса Габибейли сообщил, что в сфере гуманитарных наук НАНА, опираясь на идеи азербайджанства, осуществляет деятельность, направленную на глубокое изучение, пропаганду и передачу следующим поколениям национально-духовных ценностей, литературы, культуры и родного языка.

Целостность и взаимосвязь искусства

Он также отметил, что в последние годы в НАНА был реализован ряд проектов, направленных на развитие фольклорного искусства, в них, наряду с традициями классическо-

го фольклора, особое внимание уделяется изучению жизни и творчества мастеров, живших и сформировавших свои школы в XX веке.

Руководитель НАНА подчеркнул, что цель научных исследований не ограничивается лишь изучением и изданием образцов фольклора, одной из основных задач является оказание научной поддержки сохранению и развитию этой сферы, а также передаче этого наследия следующим поколениям. "Одной из основных целей конференции, - продолжил он далее, - является изучение ашугского творчества на уровне требований совре-

менной фольклористики и введение его в научный оборот. Ашугская среда Борчалы является общей для Азербайджана и Грузии культурной ценностью, занимая особое место в двусторонних культурных связях: азербайджанское ашугское искусство оказало влияние на формирование грузинского ашугского искусства. Участие в конференции ученых из ряда зарубежных стран указывает на то, что мероприятие охватывает обширную географию, изучение особенностей, общих для ашугских школ Азербайджана, Грузии и Анadolу, в очередной раз демонстрирует целостность и взаимосвязи этого искусства".

В живой, эпичной форме

Затем выступил директор Центра Атаюрка в Азербайджане академик Низами Джафаров, который в свою очередь отметил, что творчество Ашуга Гусейна Сарачлы занимает особое место в истории ашугского искусства Азербайджана, и проведение подобного мероприятия в первую очередь является выражением почтения к талантливому ашугу и в целом - ашугскому искусству.

Академик Джафаров подчеркнул, что в своем творчестве Ашуг Гусейн Сарачлы отличался своеобразным стилем и взглядом на происходящие события, особенно дастаны он пересказывал в живой, эпичной и в то же время полной юмора форме, особенности его стиля должны изучаться учеными отдельно. "Ашугское искусство играет важную роль не только в сохранении фольклорного наследия, но и в развитии и обновлении азербай-

джанского языка, ашуги вводят живой язык и образ мышления народа в литературный и культурный оборот и тем самым вносят весомую лепту в обогащение и обновление литературного языка", - резюмировал ученый.

Сохраняя и развивая традиции

Далее был показан видеоролик, посвященный жизни и творчеству Ашуга Гусейна Сарачлы.

Отметим, что в выступлениях докладчиков говорилось о месте ашугского искусства в культурном наследии азербайджанского народа, его формировании и этапах развития, творческом наследии выдающихся ашугов, а также о сохранении и развитии традиций ашугского искусства в современный период.

В рамках мероприятия состоялась презентация книги ответственного секретаря конференции доктора философии по филологии Мушфиға Борчалы Аşıq Hüseyn Saracılı və onun Yayılaq səfəri. (Beşinci nəşr). Отмечалось, что в книге, первое издание которой увидело свет в 2011 году, подробно говорится о жизни и творчестве выдающегося ашуга.

Научным консультантом книги, изданной Институтом литературы имени Низами Гянджеви НАНА в прекрасном оформлении, является академик Иса Габибейли, редактором - заслуженный деятель искусств доктор философии по политическим наукам Исмаил Омаров.

Плодотворная деятельность ученого

Состоялась научная сессия, посвященная 80-летию юбилею члена-корреспондента НАНА Мисира Марданова

В Президиуме НАНА состоялась научная сессия, посвященная 80-летию юбилею выдающегося ученого-математика, известного общественного деятеля и педагога, заведующего кафедрой Бакинского государственного университета (БГУ) члена-корреспондента НАНА Мисира Марданова.

В мероприятии, организаторами которого выступили Отделение физико-математических и технических наук НАНА и отдел популяризации науки аппарата Президиума НАНА, приняли участие президент НАНА академик Иса Габибейли, первый зампреда ММ Али Ахмедов, члены Президиума НАНА, директора и сотрудники научных учреждений и организаций Академии наук и ряда институтов, функционирующих под ведомством МНО, а также представители БГУ, Азербайджанского государственного педагогического университета (АГПУ) и ученые-математики.

Новое имя в науке

До начала мероприятия присутствующие ознакомились с выставкой, организованной в рамках 80-летнего юбилея профессора Мисира Марданова.

Открывая научную сессию вступительной речью, академик Габибейли зачитал распоряжение Президента Ильхама Алиева о награждении Мисира Марданова орденом "Шараф". Затем он выразил глубокую благодарность главе государства за внимание, которое он всегда оказывает отечественным ученым и науке.

Руководитель НАНА подчеркнул, что награждение Мисира Марданова орденом "Шараф" является выражением большого значения, которое придается науке в Азербайджане и, в частности, математике, а также в целом - Национальной академии наук Азербайджана.

Говоря о научной, научно-организационной и общественной деятельности Мисира Марданова, глава НАНА сообщил, что в годы учебы на мехмате БГУ будущий выдающийся математик привлек к себе внимание в рядах Студенческого научного общества и во время конференций своими знаниями и интересом к науке и знаниям. В последующие годы, продолжил академик, обучаясь в аспирантуре вуза, Мисир Марданов защитил кандидатскую диссертацию "Некоторые вопросы теории оптимального управления в системах интегродифференциальных уравнений" и продемонстрировал, что в сфере математики появился новый и талантливый ученый, а его докторская диссертация "Исследование оптимальных процессов с запаздыванием при наличии ограничений" в очередной раз подтвердила появление нового имени в математической науке.

Ответственность за сохранение БГУ

Руководитель НАНА отметил также, что, будучи одним из самых известных представителей научной школы, основоположником которой является выдающийся ученый-математик Гошгар Ахмедов, Мисир Марданов впоследствии обогатил эту школу новыми направлениями, его многочисленные монографии, статьи и учебники для средних школ наглядно свидетельствуют, что ученый последовательно занимался математикой и внес весомую лепту в её развитие.

Сказав, что Мисир Марданов внес важный вклад в развитие науки и образования в стране не только научно-исследовательской, но и научно-организационной деятельностью, академик Габибейли особо отметил плодотворную деятельность М. Марданова на посту декана БГУ и ответственного секретаря Приемной комиссии, а также работы, сделанные им на посту первого проректора и ректора университета. Академик подчеркнул, что в самые сложные для университета годы Мисир Марданов предпринял ответственные шаги, направленные на сохранение и развитие этого вуза. "На протяжении 15-ти лет, - продолжил президент НАНА, - он занимал пост министра образования, успешно руководя системой образования в стране, и способствовал успешной реализации образовательной политики, проводимой общенациональным лидером азербайджанского народа Гейдаром Алиевым и Президентом Азербайджанской Республики Ильхамом Алиевым. Ученый-математик сказал свое слово и в качестве общественного деятеля, на протяжении долгих лет он принимает активное участие в

происходящих в стране общественно-политических процессах, в настоящее время продолжает свою неустанную деятельность в качестве председателя Наблюдательного совета Общины Западного Азербайджана и способствует развитию этого движения по установленному главой государства курсу".

И ученый, и общественный деятель

Отметив, что более десяти лет Мисир Марданов возглавлял Институт математики и за эти годы внес весомую лепту в развитие этой отрасли, глава НАНА добавил, что выдающийся ученый реализовал важные мероприятия, направленные на приведение отечественной математической науки в соответствие с происходящими в мире процессами. Издание Azerbaijan Journal of Mathematics, главным редактором которого он является, вошел в список журналов с высоким рейтингом и индексируется в базе Scopus. "Среди многочисленных учеников ученого есть доктор философии и доктора наук, а также ученые, научным руководителем, рецензентом и официальным оппонентом, редактором и научным консультантом книг которых является Мисир Марданов, принимавший активное участие в развитии всех направлений отечественной математической науки и в реализации широкомасштабных мероприятий в данной сфере: он и сегодня продолжает свои научные изыскания, направленные на развитие математики", - резюмировал президент НАНА и сердечно поздравил юбиляра, вручив ему "Нагрудный знак НАНА" и подарки.

В своем выступлении на мероприятии первый зампреда Милли Меджлиса Али

Ахмедов поздравил Мисира Марданова с юбилеем и награждением его орденом "Шараф".

Сказав, что заслуги Мисира Марданова в общественно-политической жизни Азербайджана, развитии науки и образования в стране велики, Али Ахмедов подчеркнул, что, будучи выдающимся ученым, Мисир Марданов внес вклад в развитие математики в республике, плодотворно трудился и на посту ректора БГУ, и на посту министра образования Азербайджана. Он также добавил, что в тяжелые для Азербайджана 1990-е годы Мисир Марданов за короткий срок серьезно изменил инфраструктуру университета, а высокие достижения, полученные в БГУ, привели его к назначению на более высокий пост, чтобы он мог внести ещё больший вклад в развитие образования в Азербайджане.

О заслугах в науке и образовании

Будучи министром образования, Мисир Марданов внес большой вклад в развитие и университетского, и среднего образования. Кроме того, ученый-математик принимает активное участие и в общественно-политической жизни республики, особенно в сфере пропаганды политического наследия общенационального лидера Гейдара Алиева и проводимой им политики. Будучи ректором университета, продолжил Али Ахмедов, Мисир Марданов впервые в Азербайджане создал в нем школу Гейдара Алиева, впоследствии эта традиция была продолжена и в других университетах, эти школы сыграли большую роль в пропаганде политического наследия общенационального лидера Гейдара Алиева, а также проводимой Президентом Ильхамом Алиевым политикой.

Али Ахмедов также вспомнил о проекте олимпиады, посвященной Гейдару Алиеву, который они реализовали вместе в 2004 году, когда Мисир Марданов был еще министром образования и подчеркнул, что в те годы была заложена основа прекрасного проекта, который продолжает реализовываться в средних школах Азербайджана до сих пор.

Затем на научной сессии выступили вице-президенты НАНА академики Расим Алигулиев и Дильгам Тагиев, действительный член НАНА Али Аббасов, завкафедрой БГУ академики Юсиф Мамедов и Абель Магеррамов, академик Низами Джафаров, заведомо Института математики МНО доктор физмат наук Тельман Меликов и завкафедрой АГПУ доктор педагогических наук, профессор Фаррух Рустамов. В выступлениях говорилось о многогранной общественно-политической деятельности профессора Мисира Марданова и его заслугах в развитии науки и образования в Азербайджане.

В заключение выступил сам юбиляр, который поблагодарил всех организаторов и участников мероприятия.

Код национальной идентичности

Келагаи хранят в себе важную информацию об истории и культуре азербайджанского народа

В Президиуме НАНА состоялась научная сессия *Kəlağayım millidir, butalıdır, güllüdür* ("Мой келагаи национальный, с мотивами бута и цветов"), посвященная народному ремеслу.

Во время выступления на мероприятии президент НАНА академик Иса Габибейли подчеркнул, что искусство создания келагаи занимает особое место в материальной и духовной культуре азербайджанского народа, келагаи - важный образец культурного наследия, который олицетворяет национальные духовные ценности, код национальной идентичности, эстетический вкус и историческую память нашего народа.

Цель - пропаганда народного творчества

Академик Иса Габибейли отметил, что фольклористы, этнографы и литературоведы должны глубоко изучать исторические традиции искусства создания келагаи и сферы распространения этого ремесла.

Подчеркнув, что по инициативе и при поддержке первого вице-президента Азербайджанской Республики, президента Фон-

да Гейдара Алиева Мехрибан Алиевой 26 ноября 2014 года искусство келагаи было включено в Репрезентативный список всемирного нематериального наследия ЮНЕСКО, академик Иса Габибейли добавил, что этот шаг является олицетворением поддержки, которую государство оказывает национально-духовным ценностям нашего народа.

Затем выступила председатель Общественного объединения "Поэтический меджлис Мирварид Дильбази", директор Дома-музея келагаи Гюлюль Эльдар Томарлы, ко-

торая рассказала о проектах, реализованных с целью пропаганды келагаи.

Наследие тысячелетий

Отметив, что в Доме-музее келагаи демонстрируются редкие образцы келагаи из Гейчи, Зангезура, Газаха, Агдама и Басгала, возраст которых составляет 100-200 лет, Гюлюль Эльдар Томарлы подчеркнула, что эти келагаи хранят в себе важную информацию о прошлом и культуре нашего народа.

Она сообщила, что в 2022 году в рамках проекта *Azərbaycan kəlağayısı: minillərin yadigarı* ("Азербайджанский келагаи: наследие тысячелетий") в Басгале был изучен процесс создания келагаи, изображенные на этих шелковых платках бута, цветы и прочие узоры являются олицетворением художественной мысли азербайджанского народа.

На научной сессии с докладами выступили заместитель директора Института фольклора НАНА по научной работе доктор философии по филологии, доцент Афга Рамазанова ("Поэтическое отражение келагаи в национально-культурной памяти Азербайджана"), главный научный сотрудник Института литературы имени Низами Гянджеви НАНА доктор филологических наук, доцент Эсмира Фуад ("Воплощение келагаи в азербайджанской литературе"), ведущий научный сотрудник Института истории и этнологии имени Аббасгулу Ага Бакиханова НАНА доктор философии по истории, доцент Кёнуль Асадлы ("Язык цветов и символы келагаи").

Далее присутствующие ознакомились с выставкой келагаи, организованной в рамках мероприятия.

SCIENCE

Newspaper of the Presidium of the Azerbaijan National Academy of Sciences

ANAS President Isa Habibbeyli Meets with Participants of the "Anadolu School" Project

President of the Azerbaijan National Academy of Sciences (ANAS), Academician Isa Habibbeyli, met with participants of the "Unity in Language, Thought, and Action: Azerbaijan-Türkiye Joint Reading Program," implemented within the framework of Türkiye's "Anadolu School" project.

The meeting was attended by President of ANAS, Academician Isa Habibbeyli; Muhammed Hakan Tanrıöver, Member of the Board of Trustees of the "Anadolu School" Foundation; Gokhan Seyhan, Baku Coordinator of the Yunus Emre Institute; Selcuk Çınar, International Coordinator of the "Anadolu School" Author Reading Program; heads of departments of the Administration of the Presidium of ANAS; young scientists of ANAS; and university students from Türkiye.

The program participants first familiarized themselves with the building of the Presidium of ANAS and the historic hall where the First Turkological Congress was held.

Speaking at the meeting, President of ANAS, Academician Isa Habibbeyli, spoke in detail about the historical significance of the First Turkological Congress. The President of ANAS informed the guests about the events held at the Azerbaijan National Academy of Sciences and the fundamental monographic publications issued this year on the occasion of the 100th anniversary of the First Turkological Congress.

Then, Muhammed Hakan Tanrıöver, Member of the Board of Trustees of the "Anadolu School," spoke about the historic Congress and the scholarly discussions held there, emphasizing its significance.

Gokhan Seyhan, Baku Coordinator of the Yunus Emre Institute, spoke about the significance of the event and expressed his gratitude to the participants of the meeting. He emphasized that a common future would be shaped through young people who read common literature and benefit from this rich heritage.

Rahiba Aliyeva, Head of a Department at the Institute of Architecture and Art of ANAS, PhD in Architecture, delivered a speech and provided detailed information about the history of the Ismailiyya Building, where the First Turkological Congress was held.

Rumeysa Irmak, a student at Ankara Yıldırım Beyazıt University, said in her speech that the Turkish students were pleased to have the opportunity to visit the historic building and hall where the First Turkological Congress was held.

The event featured discussions on the development of scientific and literary relations between Azerbaijan and Türkiye and prospects for expanding mutual cooperation. The special role of science and literature in strengthening the existing unity and solidarity between the two brotherly countries was emphasized, while the great importance of such projects in promoting common literary and cultural values across the Turkic world and transmitting them to future generations was highlighted.

At the end of the meeting, books were exchanged as gifts, and commemorative photographs were taken.

Academician Isa Habibbeyli Meets with a Vietnamese Delegation

President of the Azerbaijan National Academy of Sciences (ANAS), Academician Isa Habibbeyli, met with a delegation led by Dr. Nguyen Ngoc Ha, Deputy Editor-in-Chief of Communist, an official publication in Vietnam. Speaking at the meeting held at the Presidium of ANAS, Academician Isa Habibbeyli stated that relations between Azerbaijan and Vietnam have a long history and tradition.

Noting that President Ilham Aliyev attaches great importance to the development of relations between Azerbaijan and Vietnam, Academician Isa Habibbeyli emphasized that cooperation between the two countries has expanded in the fields of science and education in recent years. He pointed out that new ties were being established between ANAS and relevant scientific and educational institutions in Vietnam. Academician Isa Habibbeyli noted that the Nizami Ganjavi Institute of Literature of ANAS had published a monograph in Azerbaijani on the history of Vietnamese literature and that a Russian translation was being prepared for publication in the near future.

The President of ANAS also spoke about the international scientific conference entitled "Literature of Asian Peoples: Traditions and Modern Tendencies," held at the Academy with the participation of representatives from several Asian countries, including China, Pakistan, South Korea, Malaysia, Singapore, and Vietnam. He noted that Vietnam had been represented at the conference by a professor from Hanoi University. Academician Isa Habibbeyli also recalled that the Vice President of the Vietnam Academy of Social Sciences and members of the Vietnamese delegation had participated in events marking the 80th anniversary of ANAS.

He further noted that discussions were underway on concluding a bilateral cooperation agreement between ANAS and the Vietnam Academy of Social Sciences. The President of ANAS emphasized that signing the agreement would mark the beginning of a new stage in scientific relations between Azerbaijan and Vietnam.

Academician Isa Habibbeyli expressed confidence that the Vietnamese delegation's visit to Azerbaijan and the meeting at ANAS would contribute to the further development of cooperation between the two countries. He also expressed confidence that friendly relations and scientific collaboration between Azerbaijan and Vietnam would continue to strengthen.

Speaking at the meeting, Dr. Nguyen Ngoc Ha, head of the Vietnamese delegation, thanked the hosts for their warm hospitality and expressed his appreciation for Azerbaijan's achievements in national development.

Emphasizing the strong friendship between the two countries, the guest noted that many Vietnamese students who had studied in Azerbaijan now held senior positions in Vietnam. According to him, these individuals held leadership positions in public administration, parliament, and other sectors. He also noted that they had gained valuable knowledge and experience from Azerbaijan in the oil and gas industry.

The Vietnamese representative pointed out that both countries were undergoing rapid development. He stressed the important role of scientific research in this process, noting that the need for scientific knowledge and research was growing steadily. Dr. Nguyen Ngoc Ha expressed satisfaction with the current state of scientific relations between Vietnam and Azerbaijan.

Speaking about the activities of Communist magazine, the Deputy Editor-in-Chief explained that the publication also focuses on scientific research. He noted that the magazine conducts theoretical and political studies and examines models of national and state governance, social issues arising in the course of development, culture and the factors shaping its development, as well as international relations.

Dr. Nguyen Ngoc Ha stated that the meeting would help the two countries gain a better understanding of each other and further strengthen scientific ties.

The meeting concluded with an exchange of gifts and a commemorative photograph.

The Vietnamese guests also toured the building of the Presidium of ANAS.

Редакционная коллегия:

Иса Габиббейли, Дильгам Тагиев, Ибрагим Гулиев,
Наргиз Пашаева, Расим Алигулиев, Тофик Нагиев,
Ирада Гусейнова, Говхар Бахшалиева, Ариф Гашимов,
Джамиль Алиев, Исмаил Гаджиев, Фуад Алиев

Главный редактор: Агагусейн Шукюров

Адрес: Баку, AZ 1001,
ул.Истиглалийат, 30, Президиум НАНА
e-mail: elm.nauka.gazet@gmail.com

Мнение авторов может не совпадать с мнением редакции.

Тираж: 1000